

Primera Carta de San Pablo a los CORINTIOS

Saludo

1 ¹⁻²Үм, Pablo cawāmecссu, Dios cū cabesericu yu caānoi, yu piijowī, Jesucristo yau apóstol* cū caquetibujurotijou yu caānipeere боу. Marī yau Sóstenes mena ati cartare mujāārē woajou yu átiya. Mujāā, jāā yarā Corinto macā macāāna Diore catūgousari majā, Jesucristo jūgori Dios yarā caroarā caānarē mujāā yu woajoya ati cartare. Bairi tunu tocānacāpau macāāna Jesucristore caīroari poari mena macāāna mujāā caānipeere боу, mujāā cūārē mujāā beseyupi. Bairi marī cūārē marī Quetiupau, na cūārē na Quetiupau majū niñami, marī Quetiupau Jesucristo puame yua. ³Bairi caānijūgoro atore bairo mujāārē niña: Marī Pacu Dios, bairi marī Quetiupau Jesucristo mena caroare mujāā na jonemoáto. Tunu bairoa caroa yericutaje cūārē na jonemoáto, niña.

Bendiciones por medio de Cristo

⁴Bairi tocānacānia, “Dios, jāā mena m̄ nujāñuña,” ni jēninucūña, Jesucristo jūgori Dios mujāārē caroaro majū cū caátiere iñarī. ⁵Baipua Dios, Jesucristo mena jūgori nocārō majū paio netōrō cū caátibojarique

cañurijērē mujāā joyupi. Bairo cū caáto jūgori cū yaye busurique cūārē nemojāñurō mujāā quetibujū masiō joroque ásupi Dios. Tunu bairoa cū yaye caroa quetire cariape masirīqūē cūārē mujāā joyupi. ⁶Bairi caānorē bairo cariape, “Ape yeri majūrē mujāā jogumi Dios,” mujāā yu caīquetibujuricarorea bairo baimajücōāña merē yua. ⁷Tore bairo mujāā caāno jūgori yua, ñe ünire rusaeto tocānacā wāme caroa macāājē átiāni masirīqūērē mujāā cūgocōāña Jesucristo marī Quetiupau nemo ati yepap̄ cū cabauetaparo jūgoye. ⁸Bairi Dios puame tūgoñatutuariquere mujāā jocōā nigumi ti r̄m̄m̄ catusari r̄m̄m̄ caānop̄u. Bairo áticoa ninucūgumi Dios, marī Quetiupau Jesucristo ati yepap̄ cū catunuetari r̄m̄m̄rē, ni jīcāū ūcū mujāārē, “Mujāā buicutiya,” qūīētīcōāto ī. ⁹Bairi Dios puame roque caānorē bairo cariape cū caījūgotiricarorea bairo caācu niñami. Cū, Dios puame roque mujāā piijowī, cū macū marī Quetiupau Jesucristo mena jīcārōrē bairo mujāā caāniparore bairo ī.

Divisiones en la iglesia

¹⁰Үм yarā, yu bairārē bairo caāna, marī Quetiupau Jesucristo

cū catutuarije mena mujāārē
ñiña: Jīcārōrē bairo tūgoñanemori
masaricawoena, caroaro ānicōāña.
Ūseanirō āña. Jīcārōrē bairo tūgoñarī,
jīcārō tūni āmeo tūgoñaña mujāā
yeripū. ¹¹Atiere mujāā ñiña, yū yarā
yū bairārē bairo caāna, capee wāme
mujāā cabaibotionucūrījērē Cloé ya
poa macāāna jūgori caqueti tūgonucūū
ānirī. ¹²Atore bairo jīcāārā mujāā
mena macāāna na cañnucūrījērē īgu
ñiña: “Jāā, Pablore catūgousarā jāā
āniña,” tunu aperā cūā: “Jāā, Apolos
yarā jāā āniña,” aperā cūā: “Jāā, Pedro
yarā jāā āniña,” aperā cūā: “Jāā roque
Cristo* yarā puame majū jāā āniña,” ī
busubotionucūñama. Jīcā majārē bairo
mujāā busuetiya.

¹³¿Dopērā tore bairo mujāā ī
busupainucūñati? Jīcāūā niñami
Cristo. Ricawatiri caācū mee niñami.
¿Yū, Pablo ato yucupāipū mujāā
yaye wapare netōgu yū riayupari?
¿O, yū wāme mena īrī mujāā na
bautizayupari? Bairo āpeyupa,
tame. ¹⁴Yū roque ni jīcāū ūcūrē
mujāā yū bautizaepū baipua. Bairo
Diorē, “Yū mena mu ñujāñuña,”
ñi jēninucūña. Baipua, Crispo, apei,
Gayo cawāmecuna roquere yua na
yū bautizawū. ¹⁵Torecū, ni jīcāū ūcū
mujāā mena macāācū, “Pablo wāme
mena īrī, cabautizaecoricū yū āniña,”
ī masīētīñami. ¹⁶Estēfanās ya poa
macāāna cūārē na yū bautiza royawū.
Aperā noa ūnarē yū bautizaetiroyawū.
¹⁷Baipua, Jesucristo yure bautiza*
rotijoemi. Cū yaye queti, camasārē
cū canetōrīqūē queti roquere yū
quetibūyū rotijowī. Ati umñecóo
macāājē tūgoñarīqūē jūgori tutuaro
camasinetōmajūcōāūrē bairo yū
cūēmi baipua. Jesucristo yucupāipū
cū cariarique, wapa manorē bairo to
tuaeticōāto ī, tore bairo yū cūwī Jesús.

Cristo, poder y sabiduría de Dios

¹⁸Cristo yucupāipū cū cariarique
caroa quetire cariape mee cañnerē
bairo tūgoñanucūñama yasiricaropū
caápārā puame. Bairo cabaimiatacūārē,
atie caroa queti Dios catutuaū yaye
queti puame marī cū yarārē cū
canetōpee majū ñiña yua. ¹⁹Torea
bairo ī quetibujaya tirūmupū Dios yaye
busurica tutipū na cawoatucūrīqūē
cūā:

“Masīrī majārē camasīēnarē bairo
na ānio joroque na yū átigu.

Tunu bairoa caroaro
catūgomasīrārē
catūgomasīēnarē bairo na
ānio joroque na yū átigu,” ī
woatuyupa.

²⁰Bairi ati umñecóo macāājērē
camasīrī majā cañnimirīcārā puame
camasīēna cabūgoro macāānarē bairo
tuagarāma. Apei, “Cajūgobuei yū
āniña,” caī cūā torea bairo tuagūmi.
Torea bairo busūnetōmasīētīgumi
ati umñecóopū macāājērē masīrī
butioro cabusubotionucūū cūā yua.
iDios puame ati umñecóo macāājē na
camasīrījērē nemojāñurō na masīētio
joroque na átiyami! ²¹Nipetirijere
caátimasī niñami Dios. Bairo mai ati
umñecóo macāāna camasā na majūā
na camasīrījē mena cūrē na camasīrō
boesupi Dios. Bairo puame boyupi: “Yū
yaye quetire na catūgoñsaro jūgori na
yū netōōgu,” ī cūjūgoypū. Bairo Dios
cū caīmīatacūārē, “Cabūgoro macāājē
ñiña,” ī tūgoñanucūñama aperā Diore
camasīēna puame tie quetire.

²²Bairi judío majā cūā Dios yaye
quetire cariape tūgogarā jūgoye,
cū yaye macāājē átijēño īñorīqūērē
butioro bonucūñama. Bairo aperā
griego* majā puame cūā ati yepa
macāājē masīrīqūē jetore butioro

tũgousaganucũñama. ²³Jãã puame roque yucupãĩpũ na carapuaturicu Mesías* yaye queti majũrẽ jãã quetibũjunucũña camasãrẽ. Bairi ãnoa judío majã puame tiere tũgoteejãũñama. Aperã judío majã caãmerã puamerã cabũgoro macããjẽrẽ bairo tuanucũña tie queti.

²⁴Bairo na cabaimiatacũãrẽ, aperã Dios cũ capiiricarã, cũ cabesericarã judío majã, aperã judío majã caãmerã puamerẽ Mesías, Dios macũ catutuau majũ niñami. Tunu bairoa, “Dios yayere camasĩ majũ niñami,” ĩ tũgoñamasicõãñama. ²⁵Ati umũrecóo macããna, Dios tore bairi wãme átimasĩrĩ marĩ cũ canetõrĩqũẽrẽ cabũgoro macããjẽrẽ bairo tũgoñanucũñama. Bairo na caĩtũgoñarĩjẽ cariape mee niña. Ati umũrecóo macããna na camasĩrĩjẽ nipetiro netõjãñurõ caãnimajũrĩjẽ niña tie Dios cũ caãtĩmasĩrĩjẽ puame roque. Tunu bairoa Dios cũ catutuarijere caãnimajũrĩjẽ meerẽ bairo ati umũrecóo macããna na caĩñamiatacũãrẽ, camasã na caãtĩmasĩrĩjẽ netõjãñurõ catutuarije niña.

²⁶Yũ yarã, merẽ mujãã tũgoñamasĩrã. Ati umũrecóo macããna na caĩñajoro, camasĩẽna mujãã caãnimiatacũãrẽ, mujãã beseyupi Dios cũ yarãrẽ bairo yua. Bairi jĩcããrãcã jeto ninucũñama mujãã mena macããna carotĩmasĩrã. Tunu bairoa jĩcããrãcã jeto quetiuparã caãnipoa macããnarẽ bairo caãna cũã ninucũñama mujãã watoare. Bairo caãna mujãã caãnimiatacũãrẽ, mujãã beseyupi Dios cũ yarãrẽ bairo yua. ²⁷Bairi, “Camasĩẽna niñama,” camasã na caĩrãrẽ na cũñupĩ Dios cũ yarã caãniparãrẽ. Ati yepapu macããjẽrẽ camasĩrã puame na camasĩmirĩjẽrẽ, “Wapa maa,” na ĩ

tũgoñaboboãto ĩ, tore bairo ásupi Dios. Tunu bairoa tutuaro cabaibotiorã, “Jãã catutuarije wapa maa,” na ĩ tũgoñaboboãto ĩ, ati umũrecóo macããna catũgoñatutuaenarẽ na beseyupi Dios cũ yarã ronarẽ. ²⁸Dios puame na beseyupi camasã aperã na caĩñaterãrẽ. Tunu bairoa ati umũrecóo macããjẽrẽ caboenarẽ na beseyupi. Bairo puame ĩgu niña: Dios na beseyupi ati yepapũre ñe ũnie cawapa mánarẽ bairo camasã na caĩñarãrẽ. “Caãnimajũrã jãã ãniña,” ati yepapũre caĩrãrẽ cabũgoro macããnarẽ bairo na ãnio joroque átigu, tore bairo ásupi Dios. ²⁹Tore bairo Dios cũ caãto yua, ni jĩcãũ ũcũ, “Yua, yũ majũã caãnimajũũrẽ bairo caãtĩjĩãtĩmasĩ yũ ãniña,” ĩ tũgoña botiomasĩẽtĩñami Dios cũ caĩñajoro. ³⁰Dios puame roque cũ macũ Jesucristo jũgori cũ mena macããna majũ mujãã ásupi. Tunu bairoa Jesucristo jũgori caroa wãme marĩ camasĩpee cũãrẽ marĩ joyupi. Cũ, Cristo jũgori marĩ carorije wapare marĩ canetõpee cũãrẽ cũñupĩ Dios. Cũ yarã caroarã, cũ canetõrĩcãrã majũ marĩ cũñupĩ Dios. ³¹Bairi Dios ya tutipũ cũãrẽ atore bairo ĩ woatuyupa: “Ni jĩcãũ ũcũ caãnimajũũrẽ bairo catũgoñau puame, ‘Dios roque marĩ netõõrõ caãnimajũũ niñami,’ qũĩ tũgoñamasicõãto Dios cũãrẽ,” ĩ quetibũju woatuyupa.

El mensaje de Cristo crucificado

2 ¹Torecũ yũ yarã, Dios camasãrẽ cũ camasĩõetaje ãme roquere cũ camasĩõrĩjẽ queti cariape macããjẽrẽ mujãã quetibũju etau, camasĩnetõãrẽ bairo botiro mujããrẽ yũ quetibũju ñesẽãẽpũ. ²Yũ roque mujãã tũpũre ãcũ, Jesucristo yucupãĩpũ cariaricu yaye queti jetore mujãã yũ quetibũjuwũ. Ape wãme ricaati mujããrẽ yũ

quetibujerpu, “Jesús yucpāīru na carapuaturicure na masiáto,” í. ³Mujjáa tũpũre etau, caquetibujumasĩcũrẽ bairo yu tũgoñawũ. Bairo catũgoñau añirĩ tũgoña uwiri yu nananucũwũ, mujjãrẽ quetibujgu yua. ⁴Bairi topũre mujjãrẽ caroa quetire quetibuju ãcũ, caroaro masiriyeto jeto mujjãa yu quetibujwũ. Nocãrõ ati yepa macããna na camasiãbotiorije ùnie mena masĩrĩ, mujjãrẽ yu quetibujerpu, “Camasiã majũ niñami Pablo,” yu mujjãa caĩetiparore bairo í. Espĩritu Santo cũ camasiõrĩjẽ jũgori roque, “Pablo cariape quetibujuyami,” mujjãa í tũgoñao joroque yu ápu. Tunu bairoa Dios cũ catutuarijere áti ñnorĩ, tore bairo mujjãa íõ joroque yu ápu. ⁵Tore bairo yu ápu, Dios cũ caátimasĩrĩjẽ, cũ catutuarijere ñnarĩ bero, cũ mena mujjãa catũgoñatutuaparore bairo í. Camasã ati yepa macããna na camasiãrĩjẽ macããjẽrẽ tũgori bero, Dios mena mujjãa catũgoñatutuaro roquere yu boerpu.

Dios se da a conocer por medio de su Espĩritu

⁶Tore bairo quetibujumirãcũã, aperã merẽ Diore caroaro cariape catũgousaricarã na caãmata, paio Dios cũ camasiõrĩjẽ mena jãã quetibujunucũña. Bairãpua, ati ùmũrecõo macããna camasiãrĩ majã, o quetiuparã camasiãrã cayasiparã na camasiãrĩ wãme ùnie mena mee jãã quetibujunucũña. ⁷Dios yaye queti, camasãrẽ cũ camasiõetaje masĩrĩquẽrẽ mujjãrẽ jãã quetibujuya. Marĩ camasiõtãjẽ, ati yepa caãniparo jũgoyerpu marĩrẽ caroaro majũ cũ canetõga jũgoyetirique macããjẽ queti roquere jãã quetibujunucũña. ⁸Atie wãme quetibujuriquere ati ùmũrecõo macããna quetiuparã cariape tũgoboca

masiẽsupa. Tore bairo tiere cariape catũgomasĩrã na caãmata, nocãrõ caroó caãcũ Jesucristore yucpāīru cũ papuatuetibujoricarãma. ⁹Torea bairo í quetibuju woatuyupa Dios ya tutipũ cũãrẽ:

“Dios puame cũrẽ camairãrẽ caroa majũrẽ na cũgoyuyami.

Camasã na caĩãetaje, na catũgoetaje, na catũgoñacoteetaje majũrẽ na quẽnoyuyami,”

í quetibuju woatuyupa ti tutipũre.

¹⁰Tierea Dios ãmerẽ yua marĩ masiõ joroque átiyami cũ Yeri Espĩritu Santo jũgori. Espĩritu Santo puame nipetiro wãme caĩãamasĩpeyou majũ niñami. Nocãrõ Dios cũ camasiãnetõnucãcõãrĩjẽrẽ, camasã na camasiõtĩẽ cũãrẽ camasiã majũ niñami Espĩritu Santo puame.

¹¹Ni jicãũ ùcũ, jicãũ camasocu cũ yeripu cũ catũgoñarĩjẽrẽ marĩ masiõtĩña. Cũ, caãcũ jeto cũ yeri cũ catũgoñarĩjẽrẽ masĩ masĩñami. Torea bairo Dios yeri pũna Espĩritu Santo jeto masĩñami cũ yeripu cũ caãtiãnimasĩnucũrĩjẽ puamerẽ. ¹²Bairi marĩ puame roquere ati ùmũrecõo macããna yeri pũna ùnie meerẽ marĩ jowĩ Dios. Cũ Yeri Espĩritu Santo majũrẽ marĩ jowĩ. Cũ puame nocãrõ cañuũ añirĩ tore bairo cũ Yeri majũrẽ marĩ jowĩ, cũ yaye macããjẽrẽ marĩ camasiãparore bairo í. ¹³Bairi jãã puame Espĩritu Santo Dios Yeri majũ cũ camasiõrĩjẽ jũgori jãã quetibujunucũña. Jãã majũã jãã catũgoñarĩjẽ mena jãã camasiãjũgoatãje meerẽ jãã quetibujunucũña. Bairi Espĩritu Santo yaye masĩrĩquẽ macããjẽ mena camasã aperã Espĩritu Santorea cayericunarẽ na jãã quetibuju netõnucũña.

¹⁴Ni jicãũ ùcũ ati yepa macããcũ Espĩritu Santo cacũgoecu puame

cū camasiōgarijere boetinucūñami. Cabugoro macāājērē bairo tūgocōānucūñami Espiritu Santo cū caquetibujugarijere. Tunu bairoa tie quetire tūgomicūā, tiere tūgomasi jīātietinucūñami. Espiritu Santo jūgori Dios yaye macāājērē marī masiña. Bairo Espiritu Santore cacūgoena puame roque cū yayerē tūgomasi jīātietinucūñama. ¹⁵Bairi apei camasocu, Espiritu Santo Dios Yeri majūrē cacūgou tocānacā wāme ati umurecōo macāājē caroa wāmerē besemasiñami. Bairi tunu noa ūna camasa Dios Yeri cacūgoena puame qūñabese masiēnama cū caātiānierē. ¹⁶Bairi torea bairo ī quetibujuya Dios ya tutipū cūārē: “Ni jīcāū ūcū marī Quetiupau cū yeripū cū catūgoñarijērē masiēcūmi. Tunu bairo ni ūcū, Dios cū caātipeere cū quetibujupomasiēcūmi,” ī quetibujū woatuyupa Dios ya tutipū. Tore bairo cabaimajūcōāmiatacūārē, marī puame Espiritu Santo jūgori Cristo cū catūgoñarōrēā bairo catūgoñarā ānirī Dios yaye macāājērē marī masiēcōāña.

Compañeros de trabajo al servicio de Dios

3 ¹Toroque yu yarā, Espiritu Santo cū caānijūgorārē bairo caānarē mujāā yu quetibujū masiēpū. Baiṗua, ati umurecōo macāāna na catūgoñarijērē bairo catūgoñariqūēcuna ya wāmei caānarē mujāā yu quetibujūwū. Bairi cawīmarācārē quetibujure bairo masiriyoetoaca yu quetibujūwū mujāārē Cristo yaye queti puamerē yua. ²Baiṗua, camasiriyoetie wāme jetore mujāā yu quetibujūwū. Cawīmau caūpūūrē ūpēcōārē joure bairo yu āṗu, mujāārē ūgarique majūrē joricaro ūnorēā yua. Bairi mujāā puame

Jesucristo yaye queti camasiriyorijere mujāā tūgopeyo masiētīña mai. iMujāārē rusamajūcōāña mujāā catūgomasiṗeypoee! ³Bairi mai Dios yaye quetire mujāā tūgomasiṗeoyetiya, ati umurecōo macāāna na catūgoñanucūrōrē bairo jeto mujāā catūgoñarijē jūgori. Bairi ati umurecōopure mai āna, roro āmeo īñatee, āmeo īñaugo apeye ūnierē mujāā ātiya. Ati umurecōo macāāna na catūgoñarijē mena tūgoñari na caātinucūrōrē bairo jeto caātitūgoñarā mujāā āniña mai. ⁴Bairi aperā jīcāārā mujāā mena macāāna atore bairo īnucūñama: “Yua, Pablōre catūgousau yu āniña,” tunu apei puame: “Yua, Apolore catūgousau yu āniña,” āmeo ī būsurique netōnucūñama. Tore bairo mujāā caāta, ati umurecōo macāāna ya wāme catūgoñariqūēcuna majū mujāā āniña mai.

⁵Bairi yu, Apolos mena noa ūna mee jāā āniña. Dios yaye quetire caquetibujūrā, cūrē cajuāti majārē bairo caāna jāā āniña. Jāā, mujāārē jāā quetibujūwū marī Quetiupauṗe cariapea mujāā catūgousapeere yua. Bairi jāā puḡarāṗua marī Quetiupau cū caātirotijoricarore bairo jeto jāā ātinucūña. ⁶Yua, Jesucristo yaye quetire mujāā yu quetibujū jūgowū, otere otejūgoure bairo. To bero Apolos puame mujāā quetibujūnemoñupī, mujāā camasiritietiparore bairo ī, yu bero otere oco pioure bairo. Bairo cū caāto, Dios puame roque nemojāñurō cū mena mujāā tūgoñatutuaō joroque āsupi, tii otei cabutiwāmuātōre bairo yua. ⁷Bairi yu ote jūgoure bairo caquetibujūjūgoricu, tunu apei yu bero, tii otei caputiricu to butiātō ī, caoco pioricure bairo caquetibujūnemoricū mena cabugoro macāānarē bairo jāā āniña. Dios puame roque

cañimajũ niñami. Cũ roque otei caputiwãmúátõre bairo nemojãñurõ cũ mena mujãã tũgoñatutuaõ joroque caãcu majũ niñami. ⁸Bairi caquetibujũgõricu, apeĩ cũ bero quetibujũnemorĩcũ mena jĩcãrõ tũnia nicõãñama. Bairo na cañimiatacũãrẽ, Dios puame narẽ, caroare na jogũmi na paariquere ñnarĩ cũ cajogaro jĩcãrõ tũnia. ⁹Dios yaye quetire, yũ, Apolos puãgarãpuã Diore caquetibujũbojarã jãã ãniña. Bairi Apolos puame yũ paarique bapa majũ niñami. Mujãã puame yua, Dios yarã cũ wese, cũ caoteri wesere bairo caãna mujãã ãniña. Tunu bairo cũ wii roto cũ cawii quẽnorõrẽ bairo mujãã ãniña.

¹⁰Yũ puame, “Yũ yaye quetire caquetibujũ jũgoyecutipau nigũmi,” Dios cũ caĩricũ majũ yũ ãniña. Bairo caãcũ ãnirĩ wiire paariquere capaajũgomasĩrẽ bairo caãcũ caãnijũgorije ãtã rupaare capeojũgoyecũcure bairo yũ ãniña. To beropũre apeĩ puame apeyere capeonemousaure bairo niñami. Cũ puame yũ berore quetibujũnemoñami Dios yaye quetire. Bairãpuã, tocãnacãũpuã camasãrẽ quetibujũri majã caroaro cariape jeto na caquetibujũro ñuña. ¹¹Bairi Jesucristo ãtãã na cacũjũgõricare bairo caãcũ yaye queti jetore yũ quetibujũnucũña. Bairi apeĩ ricaati quetibujũ buipeomasĩẽtĩñami. Jĩcãã niñami Jesucristo ãtãã cañimajũrĩcãrẽ bairo caãcũ. ¹²Bairi camasã ãtãã cañimajũrĩcãrẽ wii quẽnorã, na cacũjũgorica buire tunu ape wãme ãtã oro, o ãtã plata, o ãtã nocãrõ caroa mena quẽnomasiñama. O tunu bairoa yucupãĩrĩ, apeye taa, o carupañorĩ ãnie mena ti wiire quẽnobujõrãma. Toreã bairo yua, ni jĩcãũ ãcũ caroa wãme oro ãtãrẽ bairo cabairije quetibujũriquere

quetibujũyami. Apeĩ puame ricaati wãme, taa ãnierẽ bairo cabairijere quetibujũbujõioũmi camasãrẽ. ¹³Bairi Dios puame catusari rũmu caãno tocãnacãũpuã na paariquere ññabesegumi yua. Ti rũmu caãno Dios puame peero mena atĩgumi. Bairo etari yua, tocãnacã wãme camasã na paariquere peero mena joeõña beseire bairo atĩgumi. ¹⁴Torea bairo ni ãcũ cũ caquetibujũrije Dios yaye caãmata, caroa majũrẽ cũ jogũmi tie wapa yua. ¹⁵Bairi tunu ricaati cũ paarique Dios yaye mee caãnie caãmata, cũ paarique puame taa wiire peero caũrerore bairo yasicoagaro. Bairũã, caquetibujũmirĩcũ puame caticõãgũmi, apeĩ cũ ya wii caũrõ, caaturutimasĩrĩcũrẽ bairo yua.

¹⁶Mujãã, templo* Dios ya wiire bairo caãna mujãã ãniña, Dios Yeri Espĩritu Santo mujãã yeripũ cũ caãno jũgori.

¿Tiere mujãã tũgoña masĩẽtĩñati?

¹⁷Ti wii, Dios ya wii puame caroa wii majũ niña. Ti wiireã bairo caãna cũ yarã majũã mujãã ãniña mujãã cũã. Bairi ni jĩcãũ ãcũ mujãã Dios ya wiire bairo caãnarẽ ricaati cũ caquetibujũroyetuata, Dios puame popiye cũ baio joroque cũ atĩgumi.

¹⁸Torecũ, ni jĩcãũ ãcũ mujãã mena macããcũ cũ majũã quĩto ãmerĩcõãto. Ni jĩcãũ ãcũ ati ãmurecõo macããna na camasĩrĩjẽ ãnie jũgori aperã netõrõ camasĩmajũũrẽ bairo cũ catũgoñabotioata, tie cũ camasĩrĩjẽ cũ jãnacõãto. Tiere camasĩẽcũ majũrẽ bairo cũ áparo tunu. Tore bairo cũ caápata, cariapeã masĩrĩquẽ majũrẽ cũ jogũmi Dios. ¹⁹Dios puame roquere ati ãmurecõo macããjẽ na camasĩrĩjẽ cabũgoro macããjẽ, cawapa manie majũ niña. Toreã bairo majũ ã quetibujũya Dios ya tutipũ na cawoatucũrĩquẽ cũã: “Dios, ati ãmurecõo macããjẽrẽ camasĩrĩ majãrẽ, tie na camasĩrĩjẽ menaina na

átimawijiolegumi,” í woatu cūñupā.
²⁰Tunu ape wēpɛɪ í woatunemoñupā:
 “Ati umurecáo macāāna masírí majā
 na catūgoñarījē mena na camasīānie,
 cabūgoro macāājē, cawapa manie
 niña, íñami marí Quetiupau Dios,” í
 woatuyupa Dios ya tutipɛ. ²¹Bairi ni
 jícāū ūcū, “Ati umurecáo macāājērē
 camasírē, catūgousau majū yu āniña,”
 qūí botioeticōāto. Bairopɛ, jāā
 nipetiro jāā caquetibujurije mujāā yaye
 rotie jetoa niña. ²²Bairi yu, Pablo, apei
 Apolos, apei Pedro, bairi ati umurecáo
 macāājē, marí cacatiānie cūā nipetiro
 mujāā yaye jeto niña. Tunu bairoa
 riarique, ati rūmu caānie, ape rūmu
 caatípee nipetirijere cūñupí Dios. Tie
 nipetirije mujāā yaye jeto niña. ²³Bairi
 mujāā puame Cristo, jícāū yarā mujāā
 āniña. Cristo puame cūā Dios yau jetoa
 caācū niñami. Bairi, “Cū yau puame yu
 āniña,” camasā ūnarē caīētíparā mujāā
 āniña.

El trabajo de los apóstoles

4 ¹Bairi jāārē, “Jesucristo cū
 caátirotirijere caāna, cūrē
 cajuáti majā niñama,” caīparā
 mujāā āniña. Dios yaye queti
 camasārē cū camasīōetaje āme
 roquere cū camasīōgariquere Diore
 caquetibujubojarā jāā āniña. ²Tore
 bairo jícāū paabojari majōcū cū
 quetiupau cū caátirotiriorea bairo
 caroaro jícārō tūni caátipau niñami.
 Tore bairo cū caáto, cū quetiupau
 puame caroaro íñauseanigumi
 cū paariquere yua. ³Bairi yure,
 “Pablo caroaro quetibujuyami,” o
 “Roro quetibujuyami,” yu mujāā
 caītūgoñarījērē butioro majū yu
 tūgoñamacāētīna. Bairi noa ūna
 jícāārā ati yepa macāāna quetiuparā
 cūā niñabesemasīētīnama. Yu
 majū cūā tore bairo yu paariquere

ni besemasīētīna. ⁴Bairɛ, yu
 paariquere roro yu tūgoñāētīna. Tore
 bairo catūgoñāecū nimicūā, “Dios
 cū caīñajoro ñe ūnie cabui mácūrē
 bairo yu āniña,” ñi masīētīna. Marí
 Quetiupau puame roque íñacōñarí
 niñabesegumi cū caborore bairo yua.
⁵Bairi mujāā puame roque ti yutea
 caetaeto cajūgoyea niñabeseeticōāna.
 Marí Quetiupau puamerē cū coteya.
 Cū puame roque ati yeparɛ etari
 canaitīārōpɛ caānarē bairo baujaeto na
 caátaje nipetirijere caroaro cabusuropɛ
 na íñapetio joroque átigumi.
 Tocānacāūpɛrea camasā na yeri na
 catūgoñarījērē marí íñopeyocōāgumi.
 Bairo átiri bero yua, tocānacāūpɛrea,
 “Caroaro mujāā ápu,” na ígumi Dios cū
 caīparā cajesorārē yua.

⁶Yu yarā, mujāā yaye caānipee
 caroaro mujāā canetōpeere í, ati
 wāmerē mujāā yu quetibujɛya. Bairi
 yu, Apolos mena jāā cabairijere
 ícōñarí, mujāārē yu quetibujɛya.
 Tie jāā cabairijere mujāā puame
 íñacōñarí, Dios yaye woaturique
 caīquetibujuro netōjāñurō ape wāme
 átibuípeo āmericōāna. Ricaati wāme
 mujāā átīāmerígārā. Bairi mujāā
 puame, “Jāārē caquetibujujūgou
 puame mujāārē caquetibujujūgou
 netōōrō camasīnetōū niñami,” mujāā
 í tūgoña botioetinucugarā. ⁷Mujāā,
 aperā netōōrō caānimajūrā cañurā
 mee mujāā āniña. Camasīnetōōrā
 mee mujāā āniña. Nipetirije mujāā
 cacūgorije mujāā camasírījē Dios
 mujāārē cū cajorique jeto niña.
 Bairo Dios mujāārē cū cajorique
 caānimiatacūārē, ¿nopērā mujāā
 majū camasījūgoriquere bairo mujāā
 tūgoñānati? Bairo mujāā catūgoñarījē
 ñūētīna.

⁸Bairo caāna ānirí atore bairo mujāā
 tūgoñānucūña: “Dios yaye nipetirijere

jāā masīña. Ñe ũnie jāā rusaetiya. Nipetirije jāā cabotūgoñarījērē jāā cūgopeycōāña. Pablojāārē na marī macāētiña,” mujāā ĩnucūña topu jāā caāmerō. Quetiuparā reyre* bairo mujāā tūgoñanucūña merē. iBairāpua, cariapea rey masīrīqūērē bairo ñe ũnie rusaeto mujāā camasiata, ñubujioro! iJāā cūā mujāā camasīrījērē jāā tūgonemobujiorā, tame! ⁹Bairo yu caīrījē caānimiatacūārē, atore bairo ñi tūgoñaña: “Jāā, Jesús yaye quetire Dios cū caquetibujurotijoricarā puamerē cabugoro macāāna, catusaari majārē bairo jāā cūñupī. ¿Dopēi bairo roro cū cayasioreparārē bairo jāā cū cūñuparī?” ñi tūgoñaña. Bairi nipetiro ati yepa macāāna, ũmurecōo macāāna ángelea* majā cūā popiye roro jāā cabairijere ĩñanucūrāma. ¹⁰Jāā puame Cristo yaye quetire jāā caquetibujurije jūgori cabugoro macāāna camasiēnarē bairo jāā tuaya camasā na caññajoro. Mujāā roque Cristo nocārō cañuu jūgori catūgoñamasīrā majūrē bairo mujāā tuaya na caññajoro. Tunu bairoa jāā puame catūgoñatutuawēpūēna jāā caānimiatacūārē, mujāā puame catūgoñatutuarā majū mujāā āniña. Jāārē camasā jāā ĩñatejāñuñama. Mujāā puame roquere caroaro nūcūbugoro mena mujāā ĩñanucūñama. ¹¹Bairi āmerpū cūārē roro popiye jāā baiya. Roro jāā aua tāmucōā niña. Tunu bairoa oco etigarā, o jutī cūgoena roro popiye jāā tāmucōnucūña. Camasā cūā roro popiye jāā baio joroque jāā átiepenucūñama. Jāā caāni wii majū cūārē cacūgoena jāā āniña. ¹²Bairi jāā juticoanucūña, popiye paamirā. Tunu apeyera camasā roro jāā na caītutiata, “Caroare cū joātō Dios,” jāā ĩ yucoanucūña. Dios yarā jāā caānoi, roro popiye jāā átiepenucūñama. Tunu bairoa tiere nocārō mena jāā

nucācōānucūña. ¹³Roro majū camasā jāā būsūpainucūñama. Bairo roro jāā na caīmīatacūārē, caroa wāme mena na jāā yñucūña. Ati ũmurecōo macāājē camasā na caboetiere na carerijere bairo jāā ĩñanucūñama aperā camasā ati ũmurecōo macāāna puame. Tore bairo cajūgoyepua jāārē caiepericarā āmerpū cūārē torea bairo jāā ĩcōā ninucūñama mai.

¹⁴Atie yu caquetibujurotuatorijere ĩñarī, “Na bobotūgoñato,” ĩ mee yu woajoya. Yu pūnaarē bairo caāna, yu camairā mujāā caāno jūgori beyoure bairo mujāā ñi quetibuju woajoya. ¹⁵Bairi nocārō capārā puga wāmo petiro cānacā mil cārō majū Cristo yaye quetire cajūgobuerā na caāmata cūārē, yu puame roque mujāā pacure bairo yu tuaya. Yua, Cristo yaye quetire mujāā yu quetibujujūgowu. Yu jūgori Jesucristo mena mujāā tūgoñatutuajūgowu, caroa queti camasārē Dios cū canetdōrīqūē quetire yu caquetibujuro bero yua. ¹⁶Bairo yu pūnaarē bairo mujāā caāno jūgori yua, yu caātīānorē bairo mujāā cūā yure ĩñacōrī caroaro mujāā caātīāno yu boya.

¹⁷Tore bairo bori, mujāā tūpu cū yu joya Timoteore. Yu camai, Jesucristore caroaro cū catūgousaro jūgori yu macūrē bairo caācūrē cū yu joya. Cū puame Jesucristore cariape catūgousau ānirī nipetirije yu caquetibujurīcarorea bairo mujāā quetibujunemogumi. Noo yu caātōpu ñubueri majārē yu caquetibujunucūrōrēā bairo Timoteo cūā mujāā quetibujunemogumi. ¹⁸Mai, aperā jīcāārā mujāā mena macāāna, “Merē caānimajūrā marī āniña. Pablo nemo marī quetibuju apéimi,” ĩ tūgoñanucūñama. ¹⁹Bairi marī Quetiupau cū cabooata, tāmurīā mujāā tūpu ñiñañesēāū atīgu tunu.

Tore bairo mujãārē īñau etaupu roque, cariapea Dios cū camasiōrijē jūgori caátimasīrārē, o ricaati caibusupainucūrā cūārē na ñiñabesege. ²⁰Dios cū carotimasīripau macãājē ati risero mena āmeo busunetōriqūē jeto mee niña. Dios cū catutuarije jūgori jīcārō tūni marī caātiānimasīrijē majū niña. ²¹Bairi mujãā tūpu etau, ¿dope bairo yu caatóre mujãā boyati? ¿Roro popiye mujãā yu caatóre mujãā boyati? ¿O caroaro īñamairīqūē mena mujãā yu cabocárore mujãā boyati? Caroaro mena mujãā yu cabocáro ñuña, yura.

Juicio sobre un caso de inmoralidad

5 ¹Jicāñ mujãā mena macãācū carori wāme majūrē cū caátiere jāā queti tūgonucūña. “Cū pacu ñumo, cū mñorē roro átiepenucūñami,” jāā ī quetibujñucūñama. Ti wāme ñuetimajūcōaña. Apera Diore camasiēna cūā ti wāme ūnopurā áperimajūcōā nucūñama. ²iTore bairo mujãā mena macãācū roro caācū mena nimirācūā, “Ñe ūnie carorije caáperā majū jāā āniña,” mujãā ī tūgoña botionucūña! iBoori puari cayapapuapeere tore bairo mujãā ī tūgoñanucūña! Bairi mujãā mena macãācū rorije caātiācūrē cū wiyocōaña. Mujãā caneñarōpu cū cūā cū āmerīcōāto yua. ³Mai, yu puame mujãā tūpu āmerīmicūā, yu catūgoñarijēpua mujãā mena ācūrē bairo yu ānicōaña. Bairo mujãā tūpu yu yeri mena caācū ānirī carorijere caātiānipaire Jesucristo cū camasiōrijē mena cū ñiñabeseōaña merē. ⁴Diore ñubuerā mujãā caneñarōpu cūārē mujãā tūpu yu ānicōānucūgu. Tunu bairoa Jesucristo cūā cū catutuarije mena mujãā tūpu nicōāgumi. ⁵Bairo topu neñarā yua, carorije caátipaire cū wiyorocacōaña, wātī ati rupau cū

cacūgori rupaure cū cayasirocaparore bairo irā. Baipua, cū yeri puamerē netōōgumi Dios, marī Quetiupau Jesús nemo cū catunuetari rūmu caāno yua.

⁶Bairo roro caátipairā mena nimirācūā, “Cañurā, carorije caáperā jāā āniña,” mujãā caītūgoñabotiorije ñuētiña. Bairi merē, jīcā wāme irīqūērē irīcārō puamata, mujãā masiña: “Petoaca levadurare* marī cajāāmiatacūārē, pan qūēnorīcā buruare petiropu jesapeticoaya.” Torea bairo paio butinucūña roro mujãā caátipairije cūā. ⁷Bairi tie roro mujãā caátipairije mujãārē caroyeturiere tocārōā jānacōaña. Pascua* bose rūmu caāno judío majā levadurare asuena pan cawāma trigo* weta burua mena na caqūēnorōrēā bairo mujãā cūā caroa wāmerē átiānajē puamerē átiāni wasoajūgoya. Merē Jesucristo puame marī carorije wapare netōōgu, pajīāecori riayupi. Cūrēā, Pascua bose rūmu macãācū oveja* macūrē bairo Dios cū cūñupī. Bairi āmerē yua mujãā puame pan levadura caasua manierē bairo caāna mujãā āniña, carorije cawapa mána ānirī. ⁸Bairi Pascua macãājē pan levadura caasua manie caugarārē bairo carorije áperā ānirotiya. Cariapea caroaro jeto átiānirotiya ati yepa marī caāno ūno mai. Ricaati marī āmerīgarā.

⁹Ape carta yu cawoarica cartapure mujãārē atore bairo ñi quetibujñu woajowu: “Na rupau mena roro caátiepairā mena bapa cupericōaña,” ñi quetibujñu woajomiwū. ¹⁰Baipua, ati ñmñecóo macãāna carorije caátipairā, apeye ūnierē cūgomirācūā pajjāñurō cabonemonucūrā, cayajaparā, aperi na cawericarē cairoapairā ūnarē na ricawati weyonetōmajūcōaña ī mee, tore mujãā yu quetibujñu woatujowu. Tore bairo nipetiro roro caátipairārē

mujãã cawiti weyomajũcoagata, ati umrecóore mujãã aweyocoabujorã.
 11 Bairo puame mujããrê igu niwũ: Caĩtopairã mena bapa cupericõãña. Na puame, “Jesucristore catũgousarã jãã ãniña,” imirãcũã, carõmia mena roro átiepẽpainucũñama. Tunu bairoa capee apeye unie cũgomirãcũã, nemojãñurõ bonemonucũñama. Bairi tunu camasã na wericarã unarê iroyayama. Na ãna roro yajapai, roro busupai, cũmupai bainucũñama. “Na ãna mena bapacutiri ugarique unie cũãrê ugaeticõãña,” i quetibujũgu niwũ.
 12-13 Bairi yu puame Diore caĩroaenarê na ñĩabesemasĩtĩña. Cũ majũ Dios puame na ñĩabesegũmi, cũrê caĩroaena roro caãtipairãrê. Mujãã roque mujãã mena macããna roro caãnarê mujãã majũã na mujãã caĩñabesero ñuña. Bairi cũ pacu numo, cũ mugõrê caãtiepeaire mujãã watoare cũ wiyorocacõãña yua.

Pleitos ante jueces no creyentes

6 1 Jicããrã mujãã mena macããna cañuetiere ãmeo átiri bero, ðdopẽirã tiere busu quẽenogarã aperã Diore camasiẽna quetiuparã jueces* tũpu átí, mujãã busu quẽenogayati? ðDopẽirã Dios ya poa macããna ñubueri majã mena neñarĩ tiere mujãã busu quẽenoetiyati? Tore bairo roque boya.
 2 Dios ya poa macããna roque Jesucristo mena ati umrecóo macããna roro na caãtajere ñĩabesegarãma. ðTiere mujãã masĩtĩñati? Bairo ati umrecóo macããnarê caĩñabesemasĩparã nimirãcũã, ðdopẽirã ãmerê cabaimajũetĩẽacã puamerê mujãã ñĩabesemasĩtĩbujocuti? 3 Merê mujãã masĩrã: Ángelea* majã cũãrê catusari rũmu caetaro na marĩ ñĩabesegarã. iBairo caãtiparã majũ ãnirĩ ati yepa marĩ caãtiãnie roquere nemojãñurõ

marĩ ñĩabesemasĩña! 4 Bairi ati umrecóo macããjê roro ãmeo átajere mujãã caãmeoápata, ñubueri majã marĩ caãtiãnierê camasiẽnapũrê quetiuparã jueces roro mujãã caãtiere na quẽenorotieticõãña. Narê na ñĩabese rotieticõãña. 5 Atore bairo mujãã ñi quetibujuya, yu caĩrĩjêrê tũgori mujãã catũgoñaboboparore bairo i. Bairi mujãã menarê ñubueri majã jicããrã, roro mujãã caãmeoĩrĩjêrê cabũsqũẽenobojamasĩrã ãnama. iTame, jicãũ ucũ ãcũmi tie unie cabaimajũetĩẽacãpũrã cabũsqũẽenomasi mujãã menarê!
 6 Bairi ãmerê yua, jicã majã nimirãcũã, mujãã majũ roro mujãã ãmeo átinucũña. Bairo átaje ñuẽtĩña. iBairo mujãã caãtie netõjãñurõ ñuetimajũcõãña quetiuparã jueces Diore camasiẽna tũpu mujãã cabũsqũãrenucũrĩjê roque!

7 Tore bairo roro mujãã majũ ãmeo ána, netõjãñurõ mujãã majũ royeturã mujãã átiya, tie wãmerê bairo mujãã caápata. ðDopẽirã roro ãmeo busujãrĩcãrõ ñonorẽã, tie roro mujãã caãtiere mujãã nucãcõã ãmerĩñati? “Ñugaro, cayajapairã marĩ yayera na yajacoáto,” mujãã caĩata, ðto ñueticuti?
 8 Bairo ñĩrĩcãrõ ñonorẽã, mujãã puame roro mujãã átipainucũña. Bairo caãna ãnirĩ yua, mujãã mena macããna ñubueri majã yayera mujãã ãmeo yajanucũña. 9-10 Tore bairo roro caãtipairã petoaca ñno cũãrê Dios cũ carotimasĩrĩpaure etaetigarãma. ðTiere mujãã masĩtĩñati? Bairi mujãã majũ roro ãmeo ñtoepeeticõãña. Atore bairo carorijere caãtipairã Dios cũ carotimasĩrĩpaure etaetigarãma: Roro carõmia mena caãtiepepairã, aperã wericarãrê caĩroapairã, aperã na numoa caãmerãrê caãtiepepairã, aperã caũmua carõmio mena átato ñonorẽã

na majū roro caátiepepairā, o carōmia cūā torea bairo caátiepepairā, aperā cayajapairā, aperā cūgomirācūā apeye ũnierē pajjāñurō cabonemopairā, aperā etiri cacūmupairā, aperā roro caībusupairā, aperā itori caēmapairā cūā Dios cū carotimasīrīpaupu áperigarāma. ¹¹Torea bairo jīcāārā mujāā mena macāāna roro caátipairā ninucūwā. Cabaimirīcārā āmerē yua carorijere caāperā Dios yarā cañurārē bairo caāna mujāā āniña. Marī Quetiupau Jesucristo cū camasīrījē jūgori ñe ũnie cawapa cūgoenarē bairo mujāā tuaya. Tunu bairoa Espíritu Santo Dios Yeri jūgori tore bairo mujāā tuaya.

La santidad del cuerpo

¹²Aperā jīcāārā camasā atore bairo ī tūgoñarāma: “Ñe ũnie yu ēñotaetiya. Bairi noo yu caborije yu átimasīña,” ī tūgoñarāma. Bairopua, cariape tore bairo baimiña. Bairo cabaimiatacūārē, nipetiro marī caátijesorije jeto āmeriña. Bairo nipetiro yu caátigarije noo caborijere átimasīmicūā, yu caátie puame yure rotirore bairo caēmnetōnucāata roque, ñuētīña.

¹³Tunu aperā jīcāārā na rupau caborore bairo caátiganucūrā ānirī atore bairo īnucūñama: “Ūgajārīcā poa macāājē niña ūgarique. Tunu bairoa ūgajārīcā poa cūā, ūgarique cajāñarī poa niña,” ī busnucūñama camasā. Bairo na caīrījē cariape niña bairopua. Bairo cabaimiatacūārē, Dios puame tie pūga wāmerpūrea to yasio joroque átigumi, marī paaro, ūgarique cūārē. Bairo marī rupau cūā carōmia mena roro marī caátiepepa rupau mee niña. Marī rupau puame marī Quetiupau ya rupau caānipa rupau majū niña. Bairi tunu marī Quetiupau puame marī rupau caroaro caátipau majū

niñami. ¹⁴Marī Quetiupau Jesucristore cariacoatacu cū caānimiatacūārē, cū catitunuo joroque ásupi Dios. Torea bairo marī cūā cariacoatana nimirācūā, marī catitunuo joroque marī átigumi Dios nocārō cū camasīrījē jūgori.

¹⁵Bairi marī rupau puame Jesucristo mena macāā rupau majū niña. ¿Tiere mujāā masīētīñati? Tore bairo marī rupau caānimiatacūārē, ¿dopēirā mujāā puame carōmio cañmua mena roro caepewapatao mena mujāā rupaure mujāā átiepenucūñati? ¡Di rūmū ũno tore bairo roro áperirotiya, tame! ¹⁶Merē atiere mujāā masīrā: Ni jīcāū ũcū cañmū, carōmio caepewapatao mena roro cū caápata, na pūgarāpua jīcā rupaure bairo roro caāna tuayama. Bairi torea bairo ī quetibujya Dios ya tutipū cūārē:

“Na pūgarāpua jīcā rupaure bairo tuagarāma,” ī quetibujy woatuyupa.

¹⁷Torea bairo ni jīcāū ũcū marī Quetiupau Jesucristore catūgousau puame, cū mena macāācū jīcā rupaure bairo caācū, cū yerire cacūgou majū tuayami.

¹⁸Bairi tocārōā jānacōāña roro carōmio mena mujāā caátiepepainucūrījērē. Bairpua, ape wāme jāñurīā jīcāū cañmū roro cū caápata, cū rupaure royetumajūcōāū mee átiyami. Apei carōmia mena roro caátiepepai roque cū rupaure royetuū majū átiyami. ¹⁹Atore bairo mujāā masīrā: Dios, Espíritu Santore mujāā joyupi. Bairi mujāā rupau puame Dios ya wii templo* wiire bairo caāni rupau niña. Tie wiipure caācūrē bairo Espíritu Santo puame mujāāpūre ninucūñami. Bairi mujāā majūā mujāā caboro carotiparā mee mujāā āniña.

²⁰Dios yarā, cū macū yucupāīru pajīāecori cū cariarique wapa jūgori cū cabesericarā majū mujāā āniña. Bairo

cū yarā caāna ānirī, mujāā rupau mena caroaro cariape ātiri, Diore cairoaparā roque mujāā āniña.

Consejos sobre el matrimonio

7 ¹ Āmerē mujāā ya carta mena yure mujāā cajēniñawoatujoriquere mujāā yu quetibujugu. Bairua, caūmu atī umurecōo macāacū numo mácūā cū caānicōāta, űumajūcōābujiro.

² Cabaimiatacūārē, camasā na majū rupau mena roro na caātiepairije jūgori tocānacāūrua na numo majū, o carōmio cūā cō manaru majū cacūgorarā niñama. ³ Bairi na pūgarārua, camanaru, canumo cūā jicārō tūni na ānimasīāto. Camanaruca, bairi canumocūna űna na caāmeoātiānucūrījērē na ātiāmarō. ⁴ Carōmio camanaruca cō manaru, cō mena cū caānigaro, “Mu mena yu ātigaetiya. Yu majū yu rupaure yu rotimasīña,” cūrē cō ī netōētīcōāto. Tunu bairoa caūmu canumocūca, cū numo, cū mena cō caānigaro, “Mu mena yu ātigaetiya. Yu majū yu rupaure yu rotimasīña,” cō qūī netōētīcōāto. ⁵ Bairi na pūgarārua na caāmeo ātinucūrījērē cō manaru cū caātigaro boeticōā, o cū cūā boeticōā na āmeo baieticōāto. Jicārō tūni na āmeo boāto. Bairārua, Diore jēnigarā, “Tocārō yoari yutea marī āmeo āperigarā,” na caīatato bero caāmata roque, tore bairo na āpericōāto. Na cacōricā yutea caetaropu tunu āmeo cūgogarāma. Tore bairo na caāto űugaro. Na majū na caātinucūrījērē tunu na caātinemoeticōāta, wātī ruame roro na ātio joroque ātiremi īrā, tore bairo ātigarāma.

⁶ Atie nipetirije yu caīrījērē mujāā ātirotimajūū mee niña. “Tore bairo mujāā caāpata roque, űumajūcōābujiro,” ī, tore bairo yu

quetibujuya. ⁷ Yu majūrua, nipetiro yure bairo canumo māna jeto mujāā caāno yu bomiña. Bairua, Dios tocānacāūpūrea ricaati wāme, o ape wāme baiānimasīrīqūē cūārē marī joyupi, cū caborore bairo marī caātimasīparore bairo ī.

⁸ Bairi cawāmarā, o cawapearā rōmirī cūārē atore bairo niña: Yurea bairo mujāā cūā numo cūperi, o manaru cūperi mujāā cabaiata, űujāñuña, niña. ⁹ Bairārua, tore bairo mujāā rupaure, numo borā mujāā canucājiātieticōāta, numocūti rotiya. O carōmia cūā camanaru borā, manarucaūti rotiya. Numocūti, o carōmia cūā manarucaūtiri āmata, űujāñuña. Carōmiorē bomicūā, numo mácū, o carōmio cūā manaru mácōā cō caāmata roque, űuētīña.

¹⁰ Carōmia, o caūmu cūā merē cawāmo jiyaricarā roquere atore bairo yu ātirotiya. Mai, yu majū mee tore bairo yu ātirotiya. Marī Quetiupau roque tore bairo yu quetibujū rotiyami: Carōmio, mu manaru cū pitiri cū aweyoeticōāña. ¹¹ Mai, dico űcō ape watoara cō manarucaūti capitirico cō caāmata, nemo cō manaru cūpericōāto. Cabero cō camanaru booata tunu, cō manaru caānijūgomirīcū mena busuqūenorī, cū mena cō tuacōāto tunu. Torea bairo caūmu cūā cū numorē cū rocaeticōāto.

¹² Ape wāmerā mujāārē űinemoña yu majū yu catūgoñarījē mena. Marī Quetiupau yu cū caīquetibujū cūrotijoriquere macāājē mee niña baiopua: Ni jicāū űcū Diore catūgousau numo, cō ruame Diore catūgousaou nimiocūā, “Cū mena caroaro yu ānimasīgo,” cō caīata, cōrē cū pitieticōāto. ¹³ Tunu bairoa dico űcō carōmio Diore catūgousaou manaru, cū ruame Diore catūgousaou

nimicũã, “Cõ mena caroaro yu ãnigu,” cũ caĩmasĩata, cũrẽ cõ pititicõãto. ¹⁴Bairo carõmio Diore catũgousao mena jĩcãũ caũmu cũ canũmo cũpata, Diore camasiẽcũ cũ caãnimiatacũãrẽ, cũ nũmo jũgori caũuũrẽ bairo quĩĩnapeogumi Dios bairua. Tunu bairoa caũmu Diore catũgousau mena jĩcãõ carõmio cõ camanaru cũpata, Diore camasiẽcõ cõ caãnimiatacũãrẽ, cõ manaru jũgori caũuorẽ bairo cõ ãnapeogumi cõ cũãrẽ Dios bairua. Tore bairo Dios cũ caĩnapeoeticõãta, na pũnaa ruame Diore camasiẽna pũnaarẽ bairo buiajũgoyecuticõãbujiorãma. Bairo cabaipee caãnimiatacũãrẽ, camanaru, o canũmo Diore na camasiõrõ jũgori, ñe ùnie cawapa cũgoena pũnaa na caãniparore bairo jãũurĩ na ãnapeogumi Dios bairua.

¹⁵Bairo cabaimiatacũãrẽ, Diore catũgousaecu camanaru, o catũgousaeco canũmo cũã butioro ãmeo pitiriquere na cabooata, na ãmeo piticõãto. Ati wãme ùnierẽ tore bairo na caãpata, camanaru Diore catũgousari majõcu, o canũmo Diore catũgousari majõco ñe ùnie wapa cũgoena tuacõãñama. Dios ruame roque caroaro yeri jõrõ mujãã caãnipeere bojũgoyeticũũpĩ. ¹⁶Bairi, ¿dope bairo mujãã tũgoñañati? Mu, canũmo, mu manaru Diore catũgousaecure cũ mu carocaata, ¿dope bairo bairi Dios tũpu cũ etao joroque mu átimasĩõati? Tunu bairoa, mu camanaru, mu nũmo Diore catũgousaecure cõ mu carocaata, ¿dope bairo bairi Dios tũpu cõ etao joroque mu átimasĩati? Bairo mujãã ãmeo átimasĩena.

¹⁷Tocãnacãũpũrea ricaati wãme jeto marĩ cabaiãnimasĩpee ùnierẽ Dios cũ cajoricaro jĩcãrõ tũnia átianimasĩña.

Dios mujããrẽ cũ cabeseri rũmu mujãã caãnatõrẽã bairo ãnicõãña, mujãã carõmia manaruãcuna, o caũmua canũmoacuna cũã. Dope bairo cabairije watoa caãnimiatacũãrẽ, caroaro ãnimasĩcõãña. Atie yu caĩrĩjẽ nipetirijere yu átirotinucũña tocãnacãpau macããna ñubueri majãrẽ. ¹⁸Bairi ni jĩcãũ ùcũ cũ rupau macããtõrẽ* cayisetarotiricu cũ caãno Diore cũ cabese ecoata, tiere cũ bobotũgoñaeticõãto. Tunu bairoa cũ rupau macããtõrẽ cayisetarotiecore Dios cũ cabesericu cũ caãmata, cabero cũ yiseta rotieticõãto.

¹⁹Yisetarotirique ùnie, o yisetarotietaje cũã caãnimajũrĩjẽ mee niña. Dios cũ caãtirotirijere tũgopeori marĩ caãtiãninucũrĩjẽ roque caãnimajũrĩjẽ niña. ²⁰Caãnijũgoro Dios mujããrẽ cũ cabesejũgoripau dope bairo caãna mujãã caãnatõrẽã bairo tocãnacãũpũna átianicõãña. ²¹Bairi muẽrẽ Dios, ùmu paabojari majõcure bairo mu caãno, cũ cabesericu mu caãmata, tũgoñarĩquẽ paieticõãña. Bairua, jĩcã rũmu caãno mu quetiupau ùmu mu caãnorẽ mu wiyobujioumi. Bairo mu quetiupau cũ caãpata, tãmurĩã mu witicogagu cũture yua. ²²Marĩ Quetiupãre cũ catũgousajũgori rũmu caãno paabojari majõcu ùmuẽrẽ bairo caãnacũ nimicũã, ãmerẽ ùmuẽrẽ bairo mee tuayamĩ. Camasocu caroaro caãcũ Dios yaye macããjẽrẽ capaabojau majũrẽ bairo niñamĩ. Torea bairo apeĩ caũmu cũã Dios cũrẽ cũ cabeseri rũmu caãno paabojari majõcu mee caãnacũ nimicũã, ãmerẽ Dios yayere paabojari majõcure bairo niñamĩ. Dios ùmuẽrẽ bairo tuayamĩ yua. ²³Bairi mujãã, Dios yarã, cũ macũ yucũpãĩpu pajãecori cũ cariarique nocãrõ paio wapa jũgori cũ cabesericarã majũ mujãã ãniña. Bairi noa ùna ati ùmuẽrecõo macããna

camasārē carotiepe ecorārē bairo baeticōāña. ²⁴Tore bairo cabairoi, yu yarā, tocānacāpua Dios mujāārē cū cabeseri rūmu caāno, mujāā caāna wāmerēā bairo nicōāña āme cūārē Dios cū cañajoro.

²⁵Apeyera, cawāmarā carōmia, o caūmua cūā, manapū māna na caānipeere jicā wāme ūno marī Quetiupau mujāā cū caātirotirijere mujāā yu caquetibujunetōpee maniña. Bairi, “Ti wāmerē mujāā átigarā,” ñi masiētīña. Bairo ī masiētīmicūā, yu majū yu catūgoñarō mujāā yu quetibujugū bairua. Marī Quetiupau ñiñamairī, camasārē canucūbugoecopare bairo cū cacūricū yu caāno jūgori, yu caīquetibujurijere nūcūbugorique mena mujāā tūgousagarā. ²⁶Yu catūgoñaata ati yutea capee wāme cañuetie caāni yutea jūgori atore bairo boya: Caūmu cawāmau nūmo mácūā cū caāno ñiña. ²⁷O cū canūmo cupata, cū nūmorē cū pitieticōāto. O nūmo mácū cū caāmata cūārē, carōmiorē cū macāētīcōāto. ²⁸Tunu bairoa carōmiorē bōcari cū canūmo cupata, roro āna mee átiyami. Tunu bairoa jicāō cawāmao carōmio cūā cō camanapū cupata, roro áco mee átiyamo. Bairo na cabaimiatacūārē, ati yepapū na caāno capee wāme na caānierē tūgoñarīqūē pairique nigaro. Tiera ī, yu pūame aperā na canūmo cutiere yu boojāētīnucūña.

²⁹Yu yarā, atore bairo mujāārē ĩgu ñiña: Ati yutea merē catusari yutea niña. Yoaro mee peticoagaro ati umurecōo. Bairo capetiparo jūgoye caānoi, caūmua canūmoacuna, o carōmia camanapūācuna āmeo cūgoenarēā bairo ānicōārī Diore cū tūgousaya. ³⁰Tunu bairoa āmerē booripuari caāna useanirīqūē mena na āmarō. Tie booripuarique capetipee

niña. Aperā useanirīqūē mena caboserūmu qūenoānucūrā cūā cayapapuarārē bairo na āmarō. Tie useanirī na caānie capetipee niña. Aperā paio wapatiri cacūgorā cūā tiere cacūgoenarē bairo na āmarō. Tie na cawapaticūgorije cūā capetipee majū niña. ³¹Aperā ati umurecōo macāājērē űgaripeari tiere butioro cabonucūrā cūā tiere na jānacōāto. Merē ati umurecōo petigaro baiya. Nipetiro ati umurecōo macāājē marī cañarījē cūā manigaro yua. Bairi Dios pūamerē na tūgousaato.

³²Bairi yu roque nipetirije ati umurecōo macāājērē bori mujāā catūgoñarīqūē pairijere yu netdōgamiña. Caūmu nūmo mácū caācū roque marī Quetiupau yaye macāājē jetore tūgoñanucūñami. Dios cū caborije cū cañajesorije ūnie nemojāñurō átīānimasīnucūñami. ³³Apei canūmocucu cū nūmo mena caācū pūame roque ati umurecōo macāājē jetore butioro tūgoñanucūñami. Bairo caācū ānirī cū nūmo cō cañajesorije jetore átinucūñami. ³⁴Capee wāme cū catūgoñamacāārījē ninucūña. Torea bairo carōmio camanapū mácō, apeo di rūmu ūno camanapū mánaco cūā marī Quetiupau yaye macāājē jetore tūgoñanucūñama. Dios cū caborije cū cañajesorije ūnie nemojāñurō átīānimasīnucūñama na ūna rōmirī pūame. “Dios yarā rōmirī marī ānigarā,” ĩrī bero, na yeri mena, na rupau mena cūā jīcārō tūni Diore qūiroanucūñama. Apeo carōmio camanapūcucu pūame ati umurecōo macāājē jetore butioro tūgoñanucūñamo. Tunu bairoa cō manapū cū cañajesopee ūnie jetore átinucūñamo.

³⁵Atore bairo mujāā yu quetibujujoya, yu caīrījērē tūgori bero caroaro mujāā caānimasīpeere

ĩ. Tutuaro mena mujãã caborije mujãã caátigarijere ĩ ĩnotau mee, tore bairo ñi quetibujuya. Dios mujãã caátianierẽ ĩñarĩ, qũĩñajeso joroque caroaro átiaña. Diore capaabojarãre bairo nipetiro caroaro jicãrõ tũni átianimasĩna.

³⁶Bairi ni jicãũ ũcũ caũmu merẽ cabuticoácũ ãnirĩ cũ nũmo roco caãnipao mena cawãmo jiyagaricu cũ caãmata, cõ mena cũ wãmojiyaáto. Tunu bairoa, “Yũ canũmocuto ñugaro,” cũ caĩtũgoñamasĩata, cũ nũmo cũparo. Tie nũmo cutaje roro átaje mee ñiña. ³⁷Jicãũ apei caũmu nũmo cutajere tũgoñaecũ nipetirije cũ caboro cũ caátigarijere tũgoñamasĩrĩ, “Yũ nũmo boetigu,” cũ yeri mena cũ caĩtũgoñatutuataato bero caãmata, caroaro átiyami cũ cũã baiũa. ³⁸Bairi ni jicãũ ũcũ cũ nũmo roco caãnipao mena cũ cawãmo jiyaata, ñiña. Bairoũa, cũ cawãmo jiyaeicõãta puame roque, ñunetõmajũcõãna.

³⁹Jicãũ carõmio cawãmo jiyarico, mai cõ manaru cũ cacatiro, cõ manaru mena macããcõ majũ ñiñamo. Cõ manaru cũ cariacopata roque, nemo apei caũmu noo cõ caboure manarucuti masĩñamo tunu. Baiũa, cõ manaru caãniparu puame Diore catũgousau cũ caãno ñiña. ⁴⁰Bairo cõ cabaimiatacũãrẽ, “Netõjãñurõ caroaro nimasĩbujio, nemo cõ camanaru cũpericoata roque,” ñi tũgoñaña. Atie ñiña yũ majũ yũ catũgoñarĩjẽ mena mujããrẽ yũ caquetibujurije yua. Baiũa, yũ masĩña yũ cũã Dios Yeri Espĩritu Santo majũrẽ yũ cacũgorijere. Bairi tore bairo yũ quetibujuya.

Los alimentos consagrados a los ídolos

8 ¹Ãmerẽ tunu ape wãme camasã na cawericarãrẽ ñubuepeogarã, ugariquere na cajoemũgõjorije

macããjẽrẽ mujãã yũ quetibujugu. Bairaru, nipetiro tie macããjẽrẽ peeto mujãã masĩna. Tere peeto masĩmirãcũã, netõjãñurõ camasĩbotiorãrẽ bairo mujãã tũgoñanucũña. Marĩ caãmeomairijẽ roque marĩ yeripu marĩ ãmeo mainemo joroque marĩ átiya, aperã marĩ yarãrẽ nemojãñurõ marĩ cajuátimasiparore bairo. ²Bairi ni jicãũ ũcũ jicã wãmerẽ masĩtĩmicũã, “Tiere camasĩ yũ ãniña,” cũ caĩata, netõõrõ masĩẽcũ majũrẽ bairo caãcũ tuayami. ³Torea bairo ni jicãũ ũcũ Diore masĩrĩ cũrẽ cũ camaiata, Dios puame cũ yaurẽ bairo qũĩñanucũñami.

⁴Bairi merẽ marĩ masĩña: Camasã ĩroagarã, na cawericu ũcũ ati yeparure ñe ũnie wapa maami. Jicãũã ñiñami Dios marĩ caĩroaru. Bairi, na cawericarãrẽ ĩroarã, waibutoa rii na cajoemũgõjorije rusarijere marĩ caũgaro dope bairo marĩ ápero. ⁵Bairaru, ati yepare, o umurecõo cũãrẽ capããrã, jũgũẽã na caĩrã ãnama. Na ũna jũgũẽã, quetiuparã umurecõo majãrẽ bairo caãna capããrã ñiñamo. ⁶Bairo jũgũẽã capããrã na caãniatacũãrẽ, marĩ puamerẽ, jicãũã ñiñami Dios marĩ Pacu majũ. Cũ, marĩ Pacu Dios, nipetirije ati umurecõo macããjẽrẽ qũẽnoũpĩ. Marĩ cũãrẽ, cũã, marĩ qũẽnoũpĩ, cũ yarã marĩ caãniparore bairo ĩ. Tunu bairoa jicãũã ñiñami Jesucristo marĩ Quetiuparu. Cũ jũgori nipetiro ati umurecõo macããjẽ baiñanimasĩna. Cũ jũgori marĩ cũã marĩ masacuti ãniña.

⁷Bairaru, nipetiro atiere masĩtĩñama. Jicããrã camasã, aperã na cawericarã ũnarẽ caĩroajeyanucũmirĩcããrã ãnirĩ, na jũgũẽãrẽ ĩroarã na cajoemũgõjorije ũnie waibutoa riire ugari bero yua, “Roro majũ marĩ átiya,” ĩ tũgoñarĩqũẽ painucũñama cayeri

tūgoñatutuawēpūēna puame. ⁸“Tie rii macāājērē ũgari caroarā majū marī ānigarā, o tie rii macāājērē marī caugaepata, netōōrō carorā majū marī ānigarā,” ĩ tūgoña masiā mano. Mai, Dios puame waibutoa riire aperā na jūgūēārē ĩroarā na cajoemūgōjorije macāājērē marī caugaro, o marī caugaeto jūgori mee marī besenucūñami.

⁹Bairi mujāā puame majiūgoya tore bairo mujāā caátimasĩrĩjērē. Aperā Dios mena catūgoñatutuawēpūēnarē roro átajere na átio joroque ápericōāña.

¹⁰Mujāā merē cayerituarā ānirĩ mujāā puame aperā na jūgūēārē ĩroarā na cajoerūgarije macāājērē na caroanurĩ wiipu mujāā caugaro, apei Diore caĩroau cayerituaescu cūā mujāārē ĩnacōrĩ ũgabujioumi. Cū yeripura, “Tie ũnierē caugaetipee niña,” ĩ tūgoñamicūā, ũgabujioumi.

¹¹Bairo mujāā puame caátimasĩrā, cayerituarā nimirācūā, roro apei mujāā yau cayerituaescu cū yasio joroque mujāā átiya. Jesucristo cūā cūrē netōōgu cū riabojoyupi. ¹²Mujāā puame waibutoa riire caugamasĩrā, roro aperā mujāā yarā cayerituaena na tūgoña yapapua joroque mujāā átiya. Roro átajere Cristo cū caĩñajoro mujāā átiāninucūña. ¹³Tore bairo na jūgūēā yaye macāājērē waibutoa riire yu caugarije jūgori roro yu yaure cū baio joroque yu caápara, cariapea tie waibucu riire jicāni cūā yu caugaĩñoeto, ñuña. Bairo yu caugaĩñoepata, roro cū baio joroque cū yu áperibujioi ĩ, tore bairo boya.

Los derechos de un apóstol

9 ¹Jesús, cū yaye quetire yu quetibuju rotijowĩ camasārē. Bairi yu cūā aperā apóstolea* majā Jesús cū caquetibujurōtjoricarārēā bairo

yu quetibuju masiña Jesucristo yaye quetire. Mai, yu cūā ñiñawū marĩ Quetiupau Jesucristore. Bairo caĩñaricū ānirĩ cū yaye macāājērē capaaure bairo mujāā yu quetibujujūgowu marĩ Quetiupau yaye quetire. Tie yu caátajere tūgoñarĩ bero, apóstol yu caānierē mujāā masĩrā. ²Bairo yu cabairijere masimirācūā, mujāā mena macāāna jicāārā Jesucristo cū caquetibujurōtjoricu apóstol meerē bairo ñiñanucūrāma. Mujāā roque Dios cū caquetibujurōtjoricu apóstol majūrē bairo yure caĩñaparā mujāā āniña. Merē yu caquetibujuriquere tūgori bero, cariape marĩ Quetiupaure mujāā catūgousarique jūgori, “Pablo apóstol niñami,” cariape mujāā ĩ masĩrā.

³Bairi yu, apóstol yu caānierē cabusupainucūrārē atore bairo na ñi quetibujuya: ⁴Yu cūā apóstol ānirĩ, yure ũgarique mujāā cajorijere ũga, o eti, nipetiro yu átimasĩña. Yu cūā aperā apóstolea majā na cawapatanucūrōrē bairo yu wapatamasĩña. ⁵Tunu bairoa yu cūā jicāo Diore catūgousaore numo cutiri yu mena cō yu neamasĩña, bairo yu cabooata. Tore bairo átinucūñama aperā Jesucristo cū caquetibujurōtjoricarā apóstolea majā cūā. O aperā, marĩ Quetiupau bairā cūā tore bairo átinucūñama. Torea bairo Pedro cūā átinucūñami. ⁶Yu, Bernabé mena, ¿jāā jetore ñubueri majā na juátinemosasiētĩñati? ¿Jāā jeto, jāā majū paari jāā caugapeere jāā wapatamasĩñati? Tore bairo jāā cūārē na cajuátimasĩpee āno.

⁷Bairi ni ũcū majū soldaure* bairo ācū, cū majū paa wapatari quetiupau gobiernorē paabojaescumi. Tiera mujāā masĩrā. Tunu bairoa ni ũcū majū ũsere oterimajōcu cū caāmata, cū caoterique cabūtiro

ĩnarĩ tiere caũgaecu majũ ãmeimi. Cabutiro, tie wserere ƣgamasĩnami. Tunu bairoa ni ũcũ majũ ovejare cacoteri majõcu na ũpẽcõãrẽ riperi bero, ¿tie cũ cajerijere cũ etieticuti? Cũ cũã tiere etimasĩnami. Bairi yu cũã apóstol añirĩ nipetirije aperã apóstolea majã na caátore bairo yu átimasĩña. ⁸Atie yu caquetibũjuriere, “Camasã na camasĩrĩjẽ jũgori bairo ĩñami Pablo,” ñi tũgoñaeticõãña. Atie yu caquetibũjurorea bairo ĩ quetibũjuya Dios, Moisés ãnacũrẽ cũ caátiroticũrĩqũẽ cũã. ⁹Atore bairo ĩ quetibũjũ woatuyupa Moisés ãnacũ cũ caroticũrĩqũẽrẽ na cawoaturica tutipure: “Wecu trigo* rupaare cawãã ãmejoreire cũ risero jiya biaeticõãña. Cũ caátĩ wẽrĩjẽrẽ cũ cũã cũ ƣgaáto,” ĩ woatuyupa ti tutipũ. Mai, Dios pũame wecuare na ĩñamairĩ, tore bairo ĩ quetibũjũ woaturotiesupi. ¹⁰Marĩ camasã roquere marĩ ĩñamairĩ tore bairo ĩ quetibũjuyupi. Marĩ, cũ yarã, caroaro marĩ caátĩanimasĩpeere ĩ jũgori, roticũrĩqũẽrẽ marĩ woaturoticũñupĩ Dios. Bairi atore bairo marĩ masĩña: Ni ũcũ catrigo jeetuw, o apeĩ catrigo wãĩãũ cũã cabero tie cũ paarique caãno, peeto cũ cacũgopeere tũgoñarĩ tore bairo paanucũñami. ¹¹Bairi jãã, mujããrẽ Jesucristo yaye quetire mujãã yeripũ oterãrẽ bairo tiere jãã quetibũjũgowũ. Bairo jãã caquetibũjuriere jũgori, ¿tie wapa jããrẽ ƣgarique ũnie mena jãã mujãã cajuátinomorõ to ñueticuti? Ñurõ. ¹²Aperã apóstolea majãrẽ mujãã cajuátinucũrõ ñũjãñũña. Cabaimiatacũãrẽ, nemojãñurõ jãã roquere mujãã juátimasĩña, mujããrẽ jãã caquetibũjũgori que jũgori yu. Tore bairo caátimasiparã nimirãcũã, mujããrẽ jãã pajũgoetinucũña. Jãã majũ popiye petiri bero, jãã caũgapee, o jãã cacũgopee ũnierẽ

jãã bócanucũña. Jesucristo yaye caroa quetire caroaro mena jãã caquetibũjuriere caroaro jĩcãrõ tũni mujãã catũgousaparore bairo irã, roro mujããrẽ jãã patowãcõẽtinucũña. ¹³Merẽ atie cũãrẽ mujãã masĩrã: Noa ũna sacerdote* majã templo* wii macããjẽrẽ capaanucũrã na caãmata, ti wii macããjẽ na cajorijere ƣgari paanucũñama. Bairo ĩgu ñĩña: Noa ũna sacerdote majã altar* mesapu waibũtoa rii camasã Diore na cajorijere cajoemũgõjobjanucũrã, to waibũtoa na capajĩãtãna rii carusarijere ƣgamasĩnucũñama. Tiere mujãã masĩrã. ¹⁴Torea bairo átirotiyupi marĩ Quetiupau Jesucristo cũã: “Noa ũna caroa quetire caquetibũjuri majã na caãmata, ñũbueri majã na cacũgorijere ƣgari quetibũjugarãma camasãrẽ,” ĩcũñupĩ Jesús. ¹⁵Tore bairo mujããrẽ ƣgariquere cajẽnimasĩbujopiũ nimirãcũã, mujãã ñũbueri majãrẽ tiere yu jẽnietinucũña. Tunu bairoa dise ũnie yu cabopacarije, o dinerore yu mujãã cajoparore bairo ĩ mee, atore bairo mujããrẽ ñi quetibũjũ woatujoya. ĩYu roque yu caboro yu ana riamasĩña, Dios yaye macããjẽrẽ yu caquetibũjũ ãno ũno mai, aperã roro yũre na cabusũpaieparore bairo ĩ, yua! ¹⁶Mai, yu pũame Dios yaye camasãrẽ cũ canetõõrĩqũẽ quetire yu caquetibũjuriere jũgori, caãnimajũũrẽ bairo yu ãnitũgoñaetinucũña. Yũ paarique tie ñĩña. Jesucristo yu cũ caquetibũjurotirique majũ ñĩña. ĩBairo tiere yu caquetibũjeticõãta, bopacooro yu tãmũbujioũ! ¹⁷Bairi yu caborore bairo caroaro jĩcãrõ tũni camasãrẽ yu caquetibũjuata, merẽ marĩ Quetiupau tie wapa yu cũ cajopee nicõãña. O yu caborore bairo mee caãmatacũãrẽ, Dios pũame roque tie paariquere yu cũñupĩ.

Bairi yu quetibujū jānamasētīña Dios yaye quetire. ¹⁸¿Bairi ñerē yu wapatanucūñati? Yu pñame Dios yayere quetibujū, caroaro yu tūgoña useaninucūña. Tere cawapataure bairo caroaro, mujāārē wapa jēnirīcārō mano yu quetibujūnucūña Dios camasārē cū netōōrīqūē quetire. Bairo īgu ñiña: Yu, Dios yayere caquetibujū yu caānie jūgori, yu caquetibujuriye wapare mujāā yu jēnietinucūña. “Yu paarique cawapa manie ñiña,” cairē bairo mujāārē apeye ūnierē jēnimasīmicūā, mujāā yu jēni pajūgoetinucūña.

¹⁹Tunu bairoa noa ūna na carotiepei mee yu āniña. Bairo caācū nimicūā, nipetiro ūmūrē bairo yu tuaya, Jesucristore capāārā ūnarua na catūgousaparore bairo ī. ²⁰Bairi, yu yarā judío majā watoaru ācū, yu cūā na judío majā na caānajē cutiere bairo yu āninucūña. Na caānajē cutore bairo ānirī Cristo yaye quetire yu caquetibujuro na tūgousao joroque ī, tore bairo yu bainucūña. Bairo pñame īgu ñiña: Moisés ānacū cū caroticūrīqūērē carotiecorā majū na caānierē, carotiecorā majū na āmerīcōāto ī, yu cūā tiere carotiecoure bairo ānirī na yu quetibujūnucūña. Baihua, cariapera Moisés ānacū cū caroticūrīqūērē carotiecoure bairo majū mee yu āniña. ²¹Tunu apeyera, aperā Moisés ānacū cū caroticūrīqūērē carotiecoenarē na quetibujū, na caānajē cutiere bairo ānirī na yu quetibujūnucūña. Baihua cariapera, yu pñame Dios cū caroticūrīqūērē caācu majū yu āninucūña. Bairo caācū ānirī Cristo cū caroticūrīqūērē carotiecoure bairo majū caācū yu āninucūña. ²²Tunu bairoa aperā Dios mena mai caroaro catūgoñatutuawēpūēna watoaru ācū,

yu cūā narē bairo tūgoñarīqūē cutiri na yu quetibujūnucūña. Narē bairo yu cūā ānajē cutiri na yu caquetibujuro caroaro na tūgousao joroque ī, tore bairo yu bainucūña. Ape wāme īrīcārō pñamata, atore bairo īgu ñiña: Noo camasā na caāni wāme cārō nipetiro yu cūā caroaro mena ānajē cuti cōñamasirī na yu quetibujūnucūña camasārē Dios yaye quetire. Bairo ānajē cutiri camasārē yu caquetibujuro bero, noa ūna jīcāārā Diore tūgousari na canetōmasirō yu bonucūña. ²³Tore bairo yu ātinucūña, Dios yaye caroa quetire ñe ūnie mano caroaro mena na yu caquetibujūmasīparore bairo ī. Yu cūā tore bairo quetibujuri jīcā wāme ūno Dios caroa cū cajorijere cūgogu, jīcārō tūni caroaro mena yu ātiāninucūña.

²⁴Īcōñarī mujāā yu quetibujura mai. Mujāā masirā: Eperā aturi majā atu ēmuetagarā, nipetiro caeperā jīcārō atūnucūñama. Bairo nipetiro na caatūmiatacūārē, cayaparu jīcāñā atu ēmuetanucūñami. Cū jeto cū caatu ēmuetariye wapa ñemasīnucūñami. Bairi mujāā cūā caaturārē bairo caroaro jīcārō tūni tūgousaya, Dios yayere caroa cū jopeere mujāā caēmuetamasīparore bairo īrā. ²⁵Tunu bairoa eperiquere caātimajā caānigarā caroaro na rupāure majjūgonucūñama, na rupāu to roye tuaeticōāto, īrā. Tore bairo caroaro ātimasīnucūñama eperi majā, na caatuēmuetajūgorije wapa pesarica beto laurel* na caīricu pūū mena qūēnorīcā beto ūnorē na cajopee caānmiatacūārē yua. Ti beto pñame yoaro mee jīnicoamasīña. Marī roque ti beto ūno meerē marī macāña. Bairi di rūmū ūno capetieti yerie marī Pacu Dios cū cajopeere borā, tutuaro mena jīcārō tūni caroaro marī ātiāninucūña. ²⁶Torecu, yu cūā caroaro jīcārō tūni

Dios yu caátirotirore bairo caroaro yu átiänimasinucüña. Yu caboroa, eperi majä mena caature bairo nimicüã, caatu cacaapee ñnaecürë bairo yu baietiya. Tunu bairoa caqũebueire bairo nimicüã, cabũgoroa caãmeo quẽmacãürë bairo yu ämerinucüña. Torea bairo jicãrõ tũni Dios yaye macãäjërë êmuetagu, caroaro yu átiäninucüña. ²⁷Torecu, bairo puame roque yu átinucüña: Yu rupau mena butiuro yu caátiganucürjërë ênotari, Dios yaye macãäjë jetore caroaro tutuaro mena yu átinucüña. Bairo yu caátianicõãmata, aperãrë yu caquetibũjuyaparoro bero, Dios caroare yu cü cajopee puame yasietigaro.

Consejos contra la idolatría

10 ¹Bairi yu yarã, atiere masiritieticõãña: Jãã ñicũjãã äñana puame desierto* cayucumanopu na caátó, Dios puame oco buseri poa mena na maajũgoyupi. Tunu bairoa tore bairo Dios cü cajũgoátó, nipetiro jãã ñicũjãã äñana puame ria capairiya Caocojũãriya cawãmecutiare Dios cü catuuarije jũgori pẽña ásupa Moisés änacũ mena. ²Bairo oco poare usaánã ria capairiya cũãrë pẽnarĩ bero yua, Moiserë catũgousarãrë bairo cawãmetuecoricarãrë bairo caãna tuayupa. ³Tunu bairoa na nipetiro Dios cü cajorije manã* mũmrecóo macãäjë ugarique cañurjërë ugayupa. ⁴Tunu etirique cũãrë Dios cü cajorije macãäjërë etiyupa caroa macãäjërë. Tie na caetirije oco puame caroa cañurjërë añupã. Jesucristo puame ùtãrë bairo caãcũ caroare caocojou änicõãñupĩ na mena desierto cayucumanopure. Bairi cü cajorije macãäjë oco caroare etiyupa jãã ñicũjãã äñana puame, Moisés änacũ

jũgori yua. ⁵Bairo cabaimiatacãürë, na nipetiro jãñurĩpua Dios na mena quĩñajeso joroque áperimajũcõãñupã. Bairi cayucumano desierto pu na nipetiro ti tuti macããna riayasiyupa. Tie nipetirijere merë mujãã masirã.

⁶Tore bairo jãã ñicũjãã äñana marĩ bai ñnojũgoyupa, marĩ cüã narë bairo ämerë carorije macãäjërë marĩ caĩñaugaripeaetiparore bairo irã. Bairi narë bairo carorije macãäjërë caboetiparã marĩ äniña. ⁷Torena, mujãã cüã jãã ñicũjãã äñana jicããrã, ati yepa macããna jũgũëãrë na caĩroaricarore bairo, na ùnarë na ñroaeticõãña. Torea bairo ñ quetibũjuya Dios yaye woaturique cüã: “Na, camasã puame uga, eti, áti yaparori bero neñarĩ, na jũgũërë cü basapeo useaniñupã noo na caboro yua,” ñ quetibũju woatuyupa. ⁸Bairi mujãã cüã jãã ñicũjãã äñana jicããrã carõmio mena roro na caátiepericarore bairo átiepeeticõãña. Bairo roro na caátie wapa jicã rũmua veintitrés mil cãrõ majũ na yasio joroque ásupi Dios. ⁹Bairi marĩ cüã, “Roro marĩ caátie wapare marĩ ñnabeseecumi Cristo,” caĩbusuetiparã marĩ äniña. Tore bairo jãã ñicũjãã jicããrã Diore na caĩbusurije jũgori, ñña na na bacajĩãre joroque ásupi Dios. ¹⁰Tunu bairoa yasioropu Diore roro ñ busueticõãña. Jãã ñicũjãã äñana puame jicããrã yasioropu roro ñ busunucũñupã Diore. Tore bairo roro na caĩbusurije jũgori na riao joroque caãcu ángel* puame na pajĩãreyupi.

¹¹Atie yu caquetibũjurije nipetirije baiyupa jãã ñicũjãã äñanarë. Tie roro na cabairiquere ñnacõrĩ, roro marĩ cüã marĩ caátinemoetiparore bairo irã, tore bairo baiyupa. Bairi marĩ ati yutea catusari yutea macããna marĩ catũgõñamasĩparore bairo irã, tore bairo ñ quetibũju woatucũñupã Dios

ya tutipure. ¹²Bairi ni jïcãũ úcũ Dios cũ carotirore bairo jïcãrõ tũni cũ caátĩanimasiata, caroaro tũgoñamasĩri cũ ãmarõ, wãtĩrẽ cũ caĩtoecoetiparore bairo ĩ. ¹³Mai, mujãã puame wãtĩ roro mujãã átio joroque cũ caátinucũrĩjẽrẽ mujãã átieconucũña. Tie puame ati ãmrecóo caãna camasã Dios ya poa macããna na canucãmasijĩatietie majũ mee niña. Bairi mujãã puame, “Dios roque, roro wãtĩ marĩ cũ caátiganucũrĩjẽrẽ marĩ ãñotabogamĩ,” Dios mena ĩ tũgoñatutuacõãña. Cũ puame, nocãrõ roro popiye mujãã bairo joroque caátie caãnimiatacũãrẽ, tore bairo mujãã tãmuo rotietigumi, cũ yarã mujãã caãnoi. Dios puame roque roro mujãã catãmuobujiopere ãñotabogamĩ. Bairo cũ caáto, roro caátiecoenarẽ bairo caroaro mujãã netõcoagarã yua.

¹⁴Bairi yu yarã, yu camairã, ati yepa macããna jũgũãrẽ ñubuerique ñnie macããjẽrẽ tocãrõã jãnacõãña. ¹⁵Mujãã, yu yarã, catũgoñamasĩrãrẽ bairo atiere atore bairo mujãã yu quetibujaya. Bairi mujãã majũã yu caĩquetibujurijere caroaro catũgobeseparã mujãã ãniña, roro átajere mujãã caátiecoetiparore bairo ĩrã. ¹⁶Di rũmu ñno ñubuerã Jesucristo cũ caátajere tũgoñarĩ use ocore etigarã jũgoye Diore cũ jënirĩ bero yua, “Jesucristo yucupãĩpu cũ carĩreriye jũgori cũ canetõrĩcãrã marĩ ãniña,” ĩ tũgoñarã marĩ átinucũña. Tunu bairoa pããrẽ batoori ugarã, “Capããrã nimirãcũã, jïcã rupaure bairo Jesucristo cũ caĩroari poa macããna majũ marĩ ãniña,” ĩ tũgoñarã marĩ átinucũña. ¹⁷Bairãpuã, capããrã marĩ ãniña Jesucristo mena macããna. Bairo capããrã nimirãcũã, nipetiro pan jïcãrẽã marĩ Quetiupau rupaure bairo caãnierẽ marĩ uganucũña. Bairo cũ rupaure bairo caãnie pããrẽ caugarã

ãnirĩ marĩ Quetiupau Jesucristo mena jïcã rupaure bairo caãna marĩ tuaya yua.

¹⁸Tũgoñañijate Israel ya poa macããna na cabairiquere: Noa ñna sacerdote* majã waibutoa Diore na cajorãrẽ cajoemugõ joboanucũrã puame, tie macããjẽ waibutoa riire uganucũñama. ¹⁹Mai, atie yu caĩrĩjẽ mena, “Aperã jũgũẽ úcũ peeto ñno wapacucumi,” ĩ mee tore bairo yu quetibujaya. Tunu bairoa, “Waibucuri cabugoro caãnie, netõjãñurõ na jũgũãrẽ na cajoriye puame caroa majũ niña,” ĩ mee tore bairo mujãã yu quetibujaya. ²⁰Bairo puame ĩgu ñniña: Aperã, Diore camasĩẽna, na jũgũãrẽ ĩroarã waibutoa riire na cajoemugõjonucũata, wãtĩãrẽ na ĩroarã átinucũñama. Diore ĩroarã mee tore bairo átinucũñama. Bairi yu puame wãtĩã yarã caãnarẽ bairo caãna mena mujãã cabapacutinemonucũrõ yu boetiya. ²¹Tunu bairoa Jesucristo yucupãĩpu cũ cariaparo jũgoye cũ cabuerã mena use ocore cũ caetiriquere tũgoñarĩ marĩ cũã use ocore etiri bero, wãtĩãrẽ ĩroarã na caetirije macããjẽrẽ marĩ caetiata, ñuẽtĩña. Tunu bairoa marĩ Quetiupau pããrẽ, cũ cabuerã mena cũ caugariquere tũgoñarĩ, marĩ cũã Cristo ya mesapu ugari bero, tunu wãtĩãrẽ ĩroarã na caugariye macããjẽrẽ marĩ caugaata, ñuẽtĩña.

²²¿Bairi mujãã puame marĩ Quetiupau mujããrẽ qũĩñateo joroque roro cũ mujãã baibotiogayati? ¿Cũ netõrõ catutuarã majũ áto mujãã ãniñati? Mujãã baietiya. Bairi marĩ Quetiupau jetore cũ marĩ caĩroaro ñniña.

La libertad y el amor cristiano

²³Aperã jïcããrã camasã atore bairo ĩ tũgoñarãma: “Ñe ñnie, yu caátipeere

ẽnoetaiya. Bairi noo yu caboro yu átimasíña,” í tũgoñarãma. Cariapea tore bairo baiya. Bairõpua, nipetiro tore bairo marí caátijesorije jeto mee ãniña. Baipua, nipetiro yu caátigarije noo caborijere yu caátimasípeyocõata, ñujãñuña. Cabaimiatacũarẽ, tie nipetirijepua yu caátinucũrjẽ nemojãñurõ Dios mena yu

tũgoñatutuanemo joroque átimasíẽtĩña. ²⁴Bairi marí majũ rupau mena caroaro marí caãnipeere macãẽtĩrotiya. Aperã marí yarã caroaro na caãnipee ùnie puame roquere caátiparã marí ãniña.

²⁵Bairi tunu nipetiro waibutoa rii na cawapatiri arua macããjẽ waibutoa riire wapatiri mujãã caũgaata, ñujãñuña. Bairãpua, tie riire na jũgũẽarẽ ñroarã na cajoerũgaátaje caãnie macããjẽrẽ masígatũgoñaeticõãña, mujãã catũgoñarĩjẽpu mujãã catũgoñayapapuaetiparore bairo ñrã. ²⁶Mai, ati umurecõo, bairi nipetiro ati yepa caãnie cũã Dios cũ caqũẽnorĩqũẽ, cũ yaye jeto niña.

²⁷Bairi ni ucũ Diore catũgõusaecu mujããrẽ cũ ya wiipũ piijori cũ cajũgõugaro, mujãã caboata, nipetiro waibucu rii mujãã cũ canurĩjẽrẽ ugaacõãña. Bairãpua, tie riire na jũgũẽarẽ ñroarã na cajoerũgaátaje caãnie macããjẽrẽ masígatũgoñaeticõãña, mujãã catũgoñarĩjẽpu mujãã catũgoñayapapuaetiparore bairo ñrã.

²⁸Meerẽ tiere mujãã masíña. Bairi jĩcãũ ucũ mujããrẽ, “Atie waibucu rii na cajoemũgõjorije macããjẽ carusarije niña,” cũ caĩata, toroque tie riire ugaeticõãña. Mujããrẽ tiere caquetibjuatacu cũ catũgoñarĩjẽpu roro cũ tũgoña yapapuaetio roque ñrã, tiere ugaeticõãña. ²⁹“Mujãã puame tũgoña yapapuari tiere

ugeticõãña,” í mee ñiña. Aperã tie waibucu rii joemũgõjorique macããjẽrẽ caugaetinucũrã puame bairo mujãã caátiere ñnarí na catũgoñayapapuaetiparore bairo í, tore bairo yu quetibjuaya.

Bairo yu caĩmiatacũarẽ, jĩcãũ ucũ atore bairo ñi jẽniñabujiõumi: “¿Dopẽi apeí cũ yeri cũ catũgoñarĩjẽpu cũ caátimasíẽtĩẽ bui yu puame yu majũ yu caátimasíĩrĩjẽrẽ yu átijãñabujiõuti?”

³⁰Tunu bairoa, “‘Dios, yu mena mu ñujãñuña,’ Diore qũĩ jẽnirí bero, tie ugariquere yu caugamiatacũarẽ, ¿dopẽirã tie waibucu riire yu caũgaro ñnarí, roro na busupainucũñati?”

Í jẽniñabujiõumi. ³¹Bairo cabaimiatacũarẽ, mujããrẽ atore bairo ígu ñiña: Waibutoa riire uga, etiriquere eti, o apeye ùnie mujãã caátinucũrĩjẽrẽ cũarẽ ása, tore bairo mujãã caátie jũgori aperã cũã Diore cũ na basapeo joroque mujãã caátõ to cañuata. ³²Caroaro átĩãñajẽcusa. Noa ùna camasã aperã roro na átio joroque átijũgoeticõãña. Judío majã, aperã judío majã caãmerã ùna cũarẽ tore bairo átĩ ñnoeticõãña. Aperã, marí yarã, Dios ya poa macããna cañubueri majã cũarẽ tore bairo roro na átio joroque ápericõãña. ³³Bairi yu cũã tocãnacãni jãñurĩpua Dios cũ caĩñajesopee ùnie tocãnacã wãmerẽ yu átijũgonucũña. Yu majũ caroaro yu caãnipeere yu áperinucũña. Aperã roque caroaro na caãnimasípee ùnie puamerẽ jĩcãrõ tũni na yu átĩ ñnonucũña. Bairo yu caátõ, na cũã roro na caátaje wapare netõrĩ, Dios tũpu na caetajĩãtiparore bairo í, tore bairo yu cũã yu átinucũña.

11 ¹Bairi, yu, Cristo cũ caátiere ñnacõrĩ caroaro yu caátorea bairo mujãã cũã caroaro yu caátiere ñnacõrĩ átĩãñajẽrẽ átĩãnimasíña.

Las mujeres en el culto

²Mujãã puame yure tũgoñarĩ, mujãã yu caquetibujuricarore bairo caroaro jĩcãrõ tũni caroa wãmerẽ mujãã áticõã ninucũña. Tiere queti tũgori mujãã mena yu useaniña. ³Mai, atie cũãrẽ mujãã camasirõ yu boya: Cristo* puame marĩ caũmũarẽ caãnijũgou, carũpoare bairo caãcũ niñami. Bairi tunu caũmũ canũmocu puame carõmio, cũ nũmorẽ caãnijũgou, cõ rũpoare bairo caãcũ niñami. Dios, Cristore caãnijũgou, cũ rũpoare bairo caãcũ cũ caãnorẽã bairo caũmũ cũã cũ nũmorẽ caãnijũgou niñami. ⁴Bairi ni jĩcãũ ucũ caũmũ Diore cũ jẽnigũ, o Dios yaye macããjẽrẽ cũ caquetibujuparo jũgoye, jutii asero, o apeye ùnie mena cũ rũpoare peotori cũ cajẽniata, Cristo cũrẽ caãnijũgou, cũ rũpoare bairo caãcũrẽ cũ nũcũbugoecu átiyami. ⁵Tunu bairo jĩcãõ ucõ carõmio cũã Diore cũ jẽnigo, o Dios yaye macããjẽrẽ cõ caquetibujuparo jũgoye cõ rũpoare jutii, o apeye ùnie mena cõ capeotoeticõãta, cõrẽ caãnijũgou, cõ manarũre cũ nũcũbugoeco átiyamo. Cõ manarũre cabotio ãnirĩ cõ poare cajuapere reecõãrĩcõrẽã bairo baiyamo yua. ⁶Bairi jĩcãõ ucõ carõmio cõ rũpoare cõ capeotogaeticõãta, jicoquei cõ poare cõ cajuare peyocõãrotiro ñuña. Bairo átirotimioçãã, cõ capoa tarotiataje, o cõ capoa juarepeyrotiatajere cõ cabobotũgoñaata, toroque cõ rũpoare cõ bugatoáto apeye ùnie mena yua. ⁷Caũmũ roque cũ rũpoare cũ bugatoeticõãto. Mai, caũmũ puame, Dios bauriquere bairo cabauũ, Dios cũ caqũenojũgoricu majũ niñami. Tunu bairoa Dios nocãrõ caroaro cũ caãnajẽ cutiere bairo cabauũ majũ niñami, caũmũ puame. Carõmio puame roque

caũmũ cũ caãnajẽ cutiere bairo cabauũ majũ niñamo. ⁸Bairi merẽ atore bairo marĩ masiña: Mai, carõmio rupau mena nerĩ cũ qũẽnoesupi Dios caũmũrẽ. Caãnijũgoricu caũmũ waru õwãrõ macããtõ mena nerĩ roque carõmiorẽ cõ qũẽnoũpĩ Dios carõmio caãnijũgoricore. ⁹Carõmio jũgori mee caũmũrẽ cũ qũẽnoũpĩ Dios. Caũmũ jũgori roque carõmio caũmũ mena caãnipaore cõ qũẽnoũpĩ Dios. ¹⁰Bairo caũmũ roca cõ carotimasĩrĩjẽ jũgori carõmio puame jutii asero ùno mena cõ rũpoare bugatori caquetibujupao niñamo. Tunu bairoa angelea* majã cõ rũpoare bugatori cõ caãno na caĩñajesoparore bairo iõ, tore bairo cõ caáto ñuña.

¹¹Tore bairo caroca carotimasĩõ carõmio cõ caãnimitacũãrẽ, ni jĩcãũ ucũ Cristo yau carõmio jũgori mee caroaro caátĩãnimasĩnucũũ macũmi. Tunu bairo dico jĩcãũ ucõ Cristo yao caũmũ jũgori mee caroaro caátĩãnimasĩnucũõ macõmo. Na pũgarãpua yeri ñajããõ joroque na caãmeo átipeere bojũgoyupi Dios. ¹²Merẽ cariape marĩ masiña: Carõmio caãnijũgoricore caũmũ rupau mena jũgori cõ qũẽnoũpĩ Dios. Bairo cabaimiatacũãrẽ, cabero caũmũ puame tunu carõmio mena jũgori buiamasiñami. Na pũgarãpua Dios cũ caqũẽnorĩcãã majũ niñama.

¹³Bairi mujãã majũã tũgoña beseya mujãã caátipee cañurĩjẽrẽ. Bairi, “Carõmio cõ rũpoare apeye ùnie mena peotoeco Diore cõ cajẽnirõ ñurõ,” mujãã caãta, ñuẽtĩña. ¹⁴Merẽ, caũmũ marĩ caãnajẽ cutiere camasirã marĩ ãniña. Bairi caũmũ cũ poare juareecu, paio butiori cũ caãmata, boboojãñuña cũrẽ, poa yowerije cũ cacũgoro jũgori yua. ¹⁵Bairo marĩ caũmũ puame marĩ cabaimiatacũãrẽ, carõmio

roque cō poare butiori cō caño ñuña. Poa yowerije cūgori cō cañie cō jesoye majū āno baiya. Cō poa cayowerije puame cō ruoore catorije cō jesoye majū Dios cū cacūrīqūē niña. ¹⁶Bairo yu caīquetibujurijere tūgomicūā, ni jīcāū ūcū, “Bairo mee niña,” caībusubotioogaure atore bairo cū camasīrō yu boya: Jāā, caquetibujuri majā, bairi aperā, Dios ya poa macāāna ñubueri majā cūā ape wāme marī caātīānijūgoatajere marī masīētīña. Tie yu caquetibujurije jetore marī masīña.

Abusos en la Cena del Señor

¹⁷Mai, ato jūgoye mujāārē yu cawoatujopeere tūgoñarī mujāā mena yu useanimasīētīña. Mujāā puame neñarī ñubuerā, Dios mena nemojāñurō tūgoñatutuo joroque mujāā caātiparo ūnorēā, cū mena mujāā caānie to royetuao joroque roro mujāā átinucūña. ¹⁸Caānijūgoro atore bairo ñi quetibujunucūñama jīcāārā mujāā mena macāāna: “Ñubuerā neñarā na majū jīcārō tūni tūgoñarī neñatinucūñama. Na majū āmeo ricawatirī jīcārō ñubuemasiētīnucūñama,” mujāā ĩnucūñama. Bairo yu na caīquetibujunucūrījērē baipua cariapea yu tūgoya. ¹⁹Torea bairo mujāā baicōā ninucūgarā. Tore bairo mujāā cabairije cañuetie caānimiatacūārē, mujāā catūgoñaricawatirije jūgori yua, “¿Noa puame Jesucristore catūgousarā majū na āniñati?” marī ĩ masīgarā. ²⁰Bairo ricawatirī, caroaro caāmerā ānirī Jesucristo riagu jūgoye cū caugatusariquere tūgoñarī ugarā, roro majū átiagarā, mujāā neñanucūña. Marī Quetiupau riagu jūgoye cū cabuerā mena cū caugatusaricarore bairo mee majū mujāā átinucūña. ²¹Mujāā puame ugaricapau caetaro, tocānacūpua

cajūgoyea ugariquere jeeri paio mujāā ugajūgoye cūtinucūña. Bairo cajūgoyea mujāā caugaweyoroi, aperā puame bocáqueya cotenucūñama. Tunu bairoa cūmurī tūnipu aperā mujāā mena macāāna cūā use ocore etinucūñama. ²²Bairi mujāārē niña: ¿Dopēirā mujāā ya wiiripua ugariquere uga, o use ocore eti, mujāā áperiyati, tore bairo átigamirācūā? Tunu bairoa, ¿dopēirā Dios ya poa macāāna ñubueri majārē na mujāā nucūbugetinucūñati? Tunu bairoa aperā, apeye ūnie cacūgoena cūā roro bobooro na majū na tūgoñao joroque mujāā átiya. Bairi, ¿ne ūnie puamerē mujāā ñicuti? “iÑujāñuña! Caroaro majū mujāā átiya,” ¿ñicuti? Tore bairo roro mujāā caātiere ĩnarī, ¿dopēi, “Ñujāñuña,” ñibujocuti? iTore bairo ñiecū, tame!

La Cena del Señor

(Mt 26.26-29; Mr 14.22-25; Lc 22.14-20)

²³Mai, yu puame marī Quetiupau yure cū caquetibujuricarorea bairo mujāārē atore bairo yu quetibujuwu: Marī Quetiupau Jesure cū cabusujābuitirī ñamia caāno, cū puame cū cabuerā mena neñarī cū wāmopu pāārē neñupū. ²⁴Bairo ne yaparo Diore cū jēnirī bero carecomacā pebatori cū cabuerārē na nunirī, atore bairo na ĩnupū: “Atie pan yu rupau niña. Mujāārē yu cariabojarije macāājē niña. Bairi mujāā cūā cabero atore bairo yu caātajere tūgoñarī pāārē mujāā bato uganucūgarā.” ²⁵Tunu bairoa ásupu Jesús: Pāārē uga yaparori bero, cū wāmopu copa etirica bapare nerī atore bairo na ĩnupū cū cabuerārē, “Atiru macāājē use oco puame yu ríi niña. Camasārē netōōgu yu riacoagu. Bairo yu caríápee jūgori cawāma wāme camasārē Dios cū caātibojacūrījē niña.

Bairi di rŭmu ũno mujãã caetiri rŭmu cãrõ use ocore etirã, yu caátajere tũgoñarĩ mujãã átínucũgarã,” ïñupũ Jesús. ²⁶Bairi mujãã puame Jesucristo cũ caátajere tũgoñarĩ pããrẽ uga, bairi use oco cũãrẽ mujãã caetínucũrõ cãnacãnia Jesucristo marĩ cũ cariabojariquere masĩrĩ átĩ ïñorã mujãã átínucũña. Tore bairo átícõã ninucũña mai marĩ Quetiupau ati yepapũ cũ caatĩparo jũgoye.

Cómo se debe tomar la Cena del Señor

²⁷Bairi caroaro ása. Ni jĩcãũ ũcũ marĩ Quetiupau cũ caátatore bairo pããrẽ uga, o use oco cũãrẽ eti, átímicũã, nucũbugorique mano cũ caápata, roro ácu átiyami. Marĩ Quetiupau cũ rupau mena roro popiye bairi yucupãĩpũ cũ cariariquere nucũbugoesure bairo ácu átiyami. Bairi tore bairo cũ caápata, roro cũ caátie wapa paio nigaro. ²⁸Bairo cabairo jũgori tocãnacãũpua na yeripu catũgoñabeseparã niñama, marĩ Quetiupau yaye macããjẽ pan, bairi use oco cũãrẽ na caetiparo jũgoye mai. ²⁹Bairi mujãã yeripu caroaro tũgoñajũgoyetiena, Jesucristo yaye macããjẽrẽ uga, o eti, mujãã caápata, roro popiye mujãã cabaípee wapare macããrã nucũbugoricaro mano eti, uga mujãã átínucũgarã. ³⁰Tie jũgori mujãã mena macããna capããrã riaye painucũñama. Tunu aperã catutuaena cũã ninucũñama. Tunu bairo tie jũgori aperã jĩcããrã mujãã mena macããna baireyupa. ¿Tiere mujãã masĩetĩñatĩ? ³¹Bairi marĩ majũã marĩ yeripu marĩ catũgoñarĩjẽ mena roro marĩ caátínucũrĩjẽrẽ caroaro marĩ rupare marĩ catũgoñabesepycõãta roque, marĩ Quetiupau puame marĩ yaye wapa, roro popiye marĩ baio

joroque áperibujõñami. ³²Bairua, marĩ Quetiupau puame roro popiye marĩ tãmuo joroque cũ caápata, caroaro marĩ caãnipeere marĩ beyou, tore bairo marĩ átínucũñami. Bairo marĩ cũ caáto jũgori marĩ puame ati ñmũrecõo macããna roro popiye cayasiparã mena roro marĩ catãmuoetiparore bairo ï, tore bairo marĩ átínucũñami.

³³Bairo cabairoi, yu yarã yu camairã, di rŭmu ũno neñapori Jesucristo riagu jũgoye cũ caugariquere tũgoñarĩ mujãã caugari rŭmu caãno tocãnacãũpua aĩmeo yuri, jĩcãrõ uganucũña. ³⁴Bairi ni jĩcãũ ũcũ mujãã mena macããcũ butioro majũ queyarĩ mujãã caĩrõrẽ bairo cũ cabocticõãta, cũ ya wiipua cũ ugcãõãto ugariquere. Mai, Dios puame neñapori mujãã cauganucũrĩjẽrẽ cũ canucũbugoetie jũgori roro popiye cũ baio joroque cũ caáperiparore bairo ï, cũ ya wiipua cũ ugcãõãto. Bairua, apeye yu caĩquetibujugarijere mujããrẽ ïñau ácuũpũ, caroaro mujãã yu quetibujũ qũẽnonemogu.

Los dones espirituales

12 ¹Yu yarã, Espĩritu Santo jũgori marĩ joyupi Dios tocãnacã wãme, caroa wãme marĩ caátĩãnimasĩpeere. Tie macããjẽrẽ mujãã camasĩrõ yu boya.

²Merẽ atiere mujãã masĩrã: Mai, Jesucristo yaye quetire catũgousarã mujãã caãniparo jũgoye roro wericarã jũgũẽãrẽ caĩtoecorã majũ mujãã ãnimiwũ. Cacaapee ïñaena wericarã ũna cabusuenarẽ na mujãã ïroanucũwũ. ³Bairi atiere mujãã camasĩrõ yu boya: Ni jĩcãũ ũcũ, “¡Jesure roro cũ baiãto!” caĩbũsetipau niñami, Dios Yeri Espĩritu Santo jũgori cabusunucũũ cũ caãmata. Tunu bairo ni jĩcãũ ũcũ, “¡Jesús yu Quetiupau jĩcãũã niñami!” ï masĩetĩñami Espĩritu

Santo cū catutuarije jūgori cū yeripū cū cabusueticōāta.

⁴Bairi Dios yarā capāārā na caānimiatacūārē, tocānacāūpūrea ricaati jeto masīrīqūē caroa wāme na caátipeere jonucūñami Espírītu Santo. Bairo capāārārē ricaati jeto caroa wāme na caátipeere cajonucūū pūame jīcāūā niñami Espírītu Santo. ⁵Tunu bairoa capee wāmerī camasārē na marī caátiroamasīrījē ninucūñā. Tie bairo marī caátimasīnucūrījē pūame jīcāūā marī Quetiupau cū caátiroticūrīqūē niña. ⁶Tunu bairoa capee wāmerī cū catutuarijere marī caāti īñopeere marī jonucūñami Dios. Bairo tocānacāūpūrea ricaati marī jomicūā, Dios jīcāūā marī caátipee tocānacā wāmerē marī quetibūjūnucūñami.

⁷Dios pūame cū yarā caāna tocānacāūpūrea cū Yeri Espírītu Santore jonucūñami, cū jūgori nipetiro aperārē caroaro marī caátīānimasīparore bairo ī. ⁸Marī jīcāārārē cū, Espírītu Santo jūgori Dios pūame masīrīqūē mena cū yaye quetire marī quetibūjūo joroque átinucūñami. Tunu bairoa aperārē Espírītu Santo jūgori nocārō camasīpetirārē bairo majū na quetibūjūo joroque átinucūñami. ⁹Jīcāārā Espírītu Santo jīcāū jūgori catūgoñatutuarā ninucūñama. Tunu bairoa aperā Espírītu Santo jūgori caroa wāme na caátipee Dios cū cajorijere upari camasā cariarārē na catiomasīnucūñama. ¹⁰Aperā jīcāārā Dios yaye macāājē átiñēño īñomasīrīqūērē upanucūñama. Aperā Dios na cū caquetibūjurotirijere tūgori bero, caroa quetire quetibūjūnetōnucūñama camasārē. Aperārē Dios pūame wātī yaye macāājērē, o Espírītu Santo yaye macāājē quetibūjūriquere caroaro

na catūgobesecōñamasīpeere na jonucūñami. Aperārē, apeye busurique catūgomasīā manierē na busumasīō joroque átinucūñami Dios. Tunu bairoa aperārē tie apeye busurique caīrījē catūgoa manierē na quetibūjū āmewiyo joroque átinucūñami Dios. ¹¹Tie nipetiri wāme caroa marī caátipeere Espírītu Santo jīcāū jūgori tore bairo capee wāme marī átimasīña. Cū, Espírītu Santo pūame caroa wāme camasārē na caátipeere cū cajogari majā tocānacāūpūrea na jonucūñami.

Todos pertenecemos a un solo cuerpo

¹²Merē mujāā masīña marī rupau cabairijere: Marī rupau pūame jīcā rupau nimirōcūā, capee wāme cutiricawatiya. Tore bairo Jesucristo ya poa macāāna cūā jīcā rupauere bairo caāna marī āniña. ¹³Tore bairo noo caāna cārō judío majā, judío majā caāmerā, aperā ūmua rotiepericarā, o caroaro caānicōārā cūā jīcāū rupau caāniparārē bairo Espírītu Santo jūgori cabautiza* ecoricarā majū marī āniña. Tunu bairoa cū yau Espírītu Santo jīcāūrēā nipetiro cacūgorā marī āniña.

¹⁴Mai, marī rupau pūame jīcā rupau nimirācūā, capee wāme cutiricawatiya. ¹⁵Bairi īcōñarī mujāā yū quetibūjūpa: Marī rupo, cabusumasīrī rupo caāmata, atore bairo ībujioro: “Yua, wāmo mee ānirī, rupau macāā rupo mee yū āniña,” ī busubujioro. Bairo caīrī rupo ānirī rupau macāā rupo ānijānacoa baietibujioro. ¹⁶Tunu bairoa marī āmorō cabusumasīrī āmorō caāmata, atore bairo ībujioro: “Yua, caapee mee ānirī rupau macā āmorē mee yū āniña,” ī busubujioro. Bairo caīrī āmorō ānirī rupau macāā āmorō ānijānacoa baietibujioro. ¹⁷Bairi tunu marī rupau petiro caapea jeto caāmata, ¿dope

bairo marí tūgomasíbujiocuti? Tunu bairoa marí rupau petiro, āmoo ope jeto caāmata, ʔdope bairo apeye ūnie cajusurijere marí wīnimasíbujiocuti? ¹⁸Bairo cabairoi, Dios puame marí rupaure qūēnojūgoū, ti rupau macāājē nipetirije mena marí caátimasípee, cū cabororea bairo jīcārō tūni marí qūēnoñupī. ¹⁹Bairi marí rupau macāātō jīcārō ūno jetore bairo marí rupau caāmata, rupau āniijāti petietibujioro. ²⁰Bairo marí rupau macāājē caátimasirijē capee cawāme cutiricawatimiatacūārē, cariapera marí rupau puame jīcā rupau āno baiya.

²¹Bairo jīcā rupau caāno jūgori caapea puame cabusurica caāmata, wāmorē atore bairo ī masīētībujioro: “Mū yū boetiya,” ī masīētō. Tunu bairoa marí rupoā puame rupoire: “Mujāā yū boetiya,” ī masīētō. ²²Bairo puame marí bainucūña: Marí rupau macāājē caátitutuætiere bairo marí caīñanucūrījē puamerē netōjāñurō marí bomasīnucūña. ²³Bairi tunu marí rupau macāājē cabūgoro macāājērē bairo marí caīñanucūrījē puamerē netōjāñurō caroaro maijūgori marí cūgonucūña. Tunu bairo marí rupau macāājē bauro caāmerīē puamerē caroaro marí jutii jāñatonucūña.

²⁴Tore bairo átimirācūā, bauro caānie marí rupau macāājē puamerē marí jutii jāñatoetinucūña. Dios puame jīcārō tūni caroaro átīcūñupī marí rupau macāājērē. Bairi marí rupau macāājē, cabūgoro macāājē marí camaijūgoetie puame caroaro to caānimasípeere boyupi Dios. ²⁵Marí rupau jīcā rupau caāno jūgori nipetiro marí rupau macāājē mena jīcārō tūni marí capaamasiparore bairo ī, ricaati wāmerī jeto marí rupau macāājērē cūñupī Dios. ²⁶Bairi jīcārō ūno marí rupau macāātō cariaye tuata, caroaro

jīcārō tūni marí ānimasīētīña, apeye marí rupau macāājē carusarije menarē. O tunu bairoa jīcārō ūno marí rupau macāātō cariaye tuatatore marí caucoti catioata, caroaro jīcārō tūni useanirī marí rupau macāājē mena marí ānimasīña.

²⁷Baipua, atore bairo mujāārē ī quetibujū masīōgū űniña: Mujāā nipetiro Jesucristo yarā, cū rupaure bairo caāna majū mujāā āniña. Bairo cū rupaure bairo caāna ānirī mujāā tocānacāūpuā cū rupau macāājē tocānacā wāme caāniricawatirorea bairo caāna majū mujāā āniña. ²⁸Bairi Dios puame atore bairo cū ya poa macāāna űnbuerī majā menarē na cūñupī: Caānijūgoro, cū caquetibujurotijorā apóstolea* majārē na cūñupī. Na berore profeta* majārē na cūñupī. Na, profeta majā berore jūgoñubueri majārē na cūñupī Dios. Na berore aperā cū yaye macāājē caroare caátijēño īñoparārē na cūñupī. O aperā cariarārē cacatiori majā cūārē na cūñupī. Aperā camasārē caroaro cajuāti majā cūārē na cūñupī. O aperā űnbueri majā quetiuparā caānīparā, o aperā apeye busurique catūgomasīā manierē cabusumasīparā cūārē na cūñupī Dios. ²⁹Bairāpuā, tocānacāūpuā apóstolea majā ānimasīētīñama. Tunu tocānacāūpuā profeta majā āmerīnucūñama. Tunu bairoa tocānacāūpuā cajūgoñubueri majā ānimasīētīñama. Tunu tocānacāūpuā Dios yaye macāājē caroare caátijēño īñomasīrā āmerīnucūña. ³⁰Tunu bairoa tocānacāūpuā Dios cū catuarijere upari, cariarārē na catiomasiētīnucūñama. Tunu bairoa apeyera nipetiro camasā apeye busuriquere busuetinucūñama. Tunu apeyera jīcāārā jeto apeye busurique macāājērē tūgomasirī

bero caĩrĩjērē camasārē na quetibujū
 āmewiyomasĩōnucũñama. ³¹Bairi
 mujāã puame caroa wāme mujāã
 caátipeere Espĩritu Santo cū cajogarije
 macāãjē netōjāñurō caroaro
 juátimasĩrĩquērē bootũgoñarĩ caroaro
 átiāña.

El amor

Mai, yu puame mujāãrē netōjāñurō
 caroaro mujāã caátimasĩpeere mujāã
 yu quetibujunemogu:

13 ¹Yu puame aperā camasā
 busuriquere, o ángelea* majā
 busurique cūārē Dios yu cū cajorije
 jūgori cabusumasĩ majū nimicūã,
 camasārē camaiecū yu caāmata, dope
 bairo caápei majū yu āniña. Āpōã
 tii ũnorē roro capaapatowācōūrē
 bairo caátĩacū yu ānibujioũ. ²Tunu
 bairoa Dios yu cū caquetibujurijere
 camasārē caquetibujunetomasĩ yu
 ānibujioũ. O tunu bairoa nipetiro Dios
 cū caátipee camasā na camasĩtĩtē
 cūārē camasĩpeyou yu ānibujioũ. O
 apeyera tunu tocānacā wāme ñe
 rusaricaro mano caroaro camasĩpeti
 majū yu ānibujioũ. Bairo caacū
 nimicūã, camasārē camaiecū yu
 caāmata, dope bairo caápei majū yu
 āniña. Tunu bairoa nocārō netōōrō
 tũgoñatutuariquere cacūgoũ ānirĩ
 ũtāũ ũnorē aperopũ caárotimasĩ majū
 nimicūã, peeto ũno camasārē yu
 camaieticōãta, cabũgoro macāacūrē
 bairo majū yu āniña. ³Tunu bairoa
 nipetiro yu cacūgorijere cabopacarārē
 na yu batopeyocōãbujioũ. Bairo na
 batomicūã, narē caĩñamaiecūrē bairo
 yu catũgoñaata, bairo áticūũ yu
 átibujioũ. O aperārē maietimicūã, narē
 yu cariajojaata, wapa mano cabũgora
 riaũ yu baibujioũ.

⁴Mai, bairi āmeo mairĩquē puame
 atore bairo ānajē cutaje niña: Roro

aperā marĩ na caátimiatacūārē,
 na caĩrĩjērē, o na caátiere marĩ
 nucācōãmasĩña. Tunu bairoa camasā
 mena caroaro átiānajē niña. Tunu
 aperā na cacūgorije cūārē narē marĩ
 camaiata, marĩ ĩñaugomasĩtĩña.
 Tunu aperā netōjāñurō, marĩ majūã
 tũgoñarĩ aperārē baibotiori marĩ
 caāmata, camasārē camaiena
 marĩ āniña. ⁵Camasārē caĩñamai
 puame camasārē roro boborije ĩ
 busuetinucũñami. Tunu bairoa jĩcāũã
 apeye ũnierē cabotũgoñaurē bairo
 baietinucũñami. Āmeo mairĩquē
 puame āmeo asiarique mee niña. Tunu
 bairoa āmeo mairĩquē puame yoaro
 marĩrē roro caátacu mena asiānajē
 mee niña. ⁶Bairi aperā camasā
 carorije macāãjērē na caáto ĩñarĩ
 useani tũgoñaetinucũñama camasā
 caāmeomaimasĩrā puame. Caroaro
 cariape na caátĩānie puamerē ĩñajesori
 tũgoña useaninucũñama. ⁷Bairi ni jĩcāũ
 ũcū camasārē camaimasĩ cū caāmata,
 nipetiro popiye baimicūã, caroaro
 tũgoñanetōrĩ, caroaro maimasĩcōã
 ninucũñami. Tunu bairoa aperā roro
 na caátimiatacūārē, narē ĩñamairĩ na
 cūã caroaro na caānipeere masĩrĩ na
 mena cariape tũgoñatutuacōãñami.
 “Caberopũ caroaro átigarāma,” na ĩ
 tũgoñarĩ na maicōã ninucũñami. Bairo
 caroaro na caānipeere bori, cū cūã
 caroaro jĩcārō tũni tie nipetiri wāme
 Dios cū cajorijere átiāninucũñami.

⁸Bairi āmeo mairĩquē di rũmu
 ũno capetietipee majū niña. Jĩcā
 rũmu caāno camasā ape rũmu
 cabaĩpeere caquetibujumirĩcārā
 quetibujū jānacooagarāma. Tunu
 bairoa apeye busurique cūārē
 busujānacooagarāma. Dios yaye quetire
 camasā na cabuencũrĩjē cūã cabero
 manigaro, merē jĩcārō tũni nipetiro
 marĩ camasĩpetiro jūgori yua. ⁹Āme

ati yuteare Dios yaye macãājērē marī masīpeoyetiya. Torena, cū yaye queti cūārē jīcārō tūni marī quetibuju peyomasīētīña. Marī camasīpeyojītīpee marī rusamajūcōāña mai. ¹⁰Bairi āme ati yutea caāno peeto masīrī marī caquetibujūāninucūmirījē peticoagaro, Jesucristo tunu etari nipetiro jīcārō tūni caānierē marī cū camasīōrī rūmū caāno yua.

¹¹Īcōñarī mujāā yū quetibujūpa: Mai, yū puame cawīmauaca ācūpū, cawīmau ya wāme busu, tūgoña, o tūgoña besemasī yū baiāninucūwū. Bairo cabairicu nimicūā, āmerē cabūcu niācū, nipetiro cawīmau yū caānajē cutajere yū cūpeyocōāwū. ¹²Torea bairo āmerē mai Dios yaye macãājē nipetirijere marī masīpeoyetiya. Ēñoorō caroaro cabauetopū īnarārē bairo caroaro marī masīpeoyetiya mai. Bairo āmerē baimirācūā, jīcā rūmū caāno nipetiro, caānorē bairo jīcārō tūni cariape marī īnamasīpeyocōāgarā. Mai, ati rūmū caāno nipetirore marī masīpeoyetiya. Ape rūmū caāno roque Dios marī yerire jīcārō tūni cū camasīpeyororea bairo marī cūā tocānacā wāme Dios yaye macãājērē marī masīpeyocōāgarā jīcārō tūni yua.

¹³Bairopua, itia wāme niña tocānacā rūmua caānicōāninucūpee: Jesucristo mena tūgoñatutuarique, bairi Dios marī cū cajopeerē marī cacoteāninucūrījē, bairi marī caāmeomairījē cūā yua. Bairo itia wāme caānimajūrījē caānimiatacūārē, jīcā wāmea niña netōjāñurō caānimajūrījē: āmeo mairīqūē jeto.

El hablar en lenguas

14 ¹Bairi mujāā puame tocānacā rūmua āmeo maicōā ninucūña. Bairo caroaro caāmeomaimasīrā ānirī yua, caroa wāme mujāā caātipee

Espíritu Santo jūgori Dios cū cajorijere caroa wāmerē bootūgoñarī būtoro Diore cū jēniña. Ati wāmerē Diore mujāā cajēniata roque, ñumajūcōāña: Dios mujāā cū caquetibujūrijere tūgori bero, Dios yaye quetire camasārē mujāā caquetibujūnetōpeerē mujāā cajēniata roque, ñuña. ²Mai, ni jīcāū ūcū apeye busūriquere cabūsumasīnucūū puame, camasā mena busu mee, Dios mena jeto busu ātinucūñami. Bairi ni jīcāū ūcū camasocu apeye busūriquere mena cū cabūsurijere tūgomasīētīnucūñami. Espiritu Santo cū camasīōrō jūgori tore bairo busūnucūñami. Bairi ni ūcū tie busūrique mena cū caīgarijere tūgomasīētīñami. ³Apei Dios yaye macãājērē tūgori bero, camasā ñubueri majārē caquetibujūnetōnucūū roque, na yeripū cariape na tūgousao joroque ātīmasīnucūñami. Tunu bairo caroaro na tūgousanemo joroque jīcārō tūni na juātinemomasīnucūñami. ⁴Apeye busūriquere cabūsumasīnucūū puame cū majū yeri mena Diore nemojāñurō cū masīō joroque ācu ātiyami. Apei, Dios yaye macãājērē tūgori bero, camasārē caquetibujūnetōnucūū puame roque nemojāñurō Diore na masīō na ātīmasīnucūñami Dios yarā ñubueri majārē.

⁵Bairua, yū puame mujāā nipetiro apeye busūriquere mujāā cabūsurō bomicūā, netōjāñurō Dios yaye macãājērē tūgori bero, camasārē caquetibujūnetōrā ūna mujāā caānie roquere yū bojāāña. Apeye busūriquere busūmasīrīqūē netōjāñurō ñuña Dios yaye quetire caquetibujūnetōū ānajē puame roque. Bairopua, ñunetōbujioro, apeye busūrique caīquetibujūrijere tūgoāmewiyori bero, ñubueri majārē na yeripū caroaro na tūgousanemo joroque marī caātimasīata. ⁶Bairi

yu yarā, apeye busurique mujāā catūgoetie mena busumasirī mujāā tɔpu yu caquetibujñesēāta, dope bairo mujāārē yu áperibujio. Dios jāārē cū caquetibujrotirijere mujāā catūgorije mena busuri mujāārē yu caquetibujua roque, ñujāñuña. Tunu bairo cariape macāājē jāā camasirijērē yu caquetibujua, ñujāñuña. Tunu bairoa Dios yaye macāājē quetire tūgori bero mujāārē yu caquetibujnetōrījē, o caroaro mujāā caātianipeere yu caquetibujnucūrījē roque, ñumajūcōāña.

⁷Tunu apeyera merē mujāā masīña basarique macāājē cabairijere: Tōrōā, o paricaro arpa* ūno ricaati wāme jeto cabusurique cūgoeticōāta, tie wāmerē marī wāmeti masētībujiorā.

⁸Tunu bairoa camasā na wapanarē na capajārátipare, putiricaro trompetare* cū caputimiatacūārē, bujaro wāmecuto cabusueticōāta, ni jīcāū ūcū cū wapanarē pajīāū ámasīēcūmi. ⁹Torea bairo baiya, mujāārē apeye busurique mena mujāā caāmeoquetibujua. Mujāā cabusurije mujāā catūgomasirījē mena mujāā caāmeoquetibujua roque, nipetirije mujāā caīrījērē caroaro mujāā tūgopeyo masīcōāña. ¡Tore bairo mujāā catūgorije busurique mena mujāārē na caquetibujueticōāta, cabugoro busurecōārā átibujiorāma!

¹⁰Merē marī masīña. Ati ūmurecōore capāārā ñīñama masapoari ricaati wāme jeto cabusunucūrā. Bairo capee busurique caānimitacūārē, tocānacā wāme busurique tiere cabusurā tūgomasirīqūē ñīña. ¹¹Bairo jīcāū cū ya poa macāājē busurique mena yūre cū cabusuro, yu catūgomasīētīcōāta, yu puamerē apeye busuri majā ya poa macāācūrē bairo ñīñamūmi. Tunu bairoa yūre cabusu ūcū puame, yu

cabusurijere cū catūgomasīētīcōāta, cū cūārē apeye busuri majā ya poa macāācūrē bairo cū ñīñabujio.

¹²Mujāā puame roque caroa wāme mujāā caátipee Espírītu Santo cū cajogarije macāājērē butioro cajēnīnucūrā mujāā āñīña. Bairo caāna āñirī marī yarā Diore caīroari poa macāānarē cajuátinemopee ūnie puame roquere netōrō bootūgoñanucūña, marī Quetiupau mena na catūgoñatutuanemoparore bairo īrā.

¹³Yu caīquetibujore bairo cabairo jūgori ni jīcāū apeye busuriquere cabusumasinucūū cū caāmata, tie cū cabusurijere cū catūgoāmewiyomasīpee cūārē cū jēniáto Diore. ¹⁴Ni ūcū Diore jēni, apeye busurique mena cū cajēniata, cū yeripu Espírītu Santo cū caāno jūgori jēni átiyami. Bairo cū, Espírītu Santo mena jēnimicūā, cū cajēnirījē caīrījērē tūgomasīētīñami cū majū rupau puame. ¹⁵Bairi, ¿dope bairo cū átijēnibujiocuti? Bairo puame cū áparo: Espírītu Santo cū catutuarije mena apeye busuriquei jēnimicūā, cū cajēnirījē cūārē tūgoāmewiyomasirī cū jēniáto. Tunu Espírītu Santo cū catutuarije mena apeye busuriquei basamicūā, cū cabasarije cūārē tūgoāmewiyomasirī Diore cū basapeoáto. ¹⁶Bairo Espírītu Santo mena jeto Diore cū cajēnibasapeoata, ni ūcū apei tūgomasīēcūmi, tiere catūgojeyatīnucūū āñirī. Bairo catūgoecu āñirī cū cūā Diore mujāā cabasapeoro, mujāā jubasapeo nemomasīēcūmi. Tunu bairoa, “Dios, jāā mena mñ ñujāñuña,” í jēnimasīēcūmi, mujāā cajēnirijērē cū catūgoeticōāta. ¹⁷Diore mujāā cabasapeorije cañumajūcōāmiatacūārē, aperā catūgorā puamerē nemojāñurō

na yeripũ Diore na tũgousao joroque mujãã átimasietĩna, tore bairo apeye busurique mena jeto Diore mujãã cabasapeoata yua.

¹⁸ Yũ pũame apeye busuriquere mujãã netõjãñurõ yũ busumasĩna. Bairo cabusumasĩ ãnirĩ butiuro Diore, “Yũ mena mũ ñujãñũna,” cũ ñĩ basapeonucũna. ¹⁹ Bairo busumasĩmicũã, ñubueri majãrẽ quetibujũ ãcũ pũame, jĩcã wãmo cãnacã risero ũnoa yũ quetibujuganucũna, caroaro na catũgomasĩparore bairo ĩ. Capee risero pũga wãmo petiro cãnacã mil cãrõ majũ apeye busuriquere yũ cabusuata, yũ caĩrĩjẽrẽ tũgopeyomasĩtĩbujiorãma.

²⁰ Torena, yũ yarã, cawĩmarã na catũgomasĩjĩãtietore bairo baieticõãna. Cabutoa tũgoñaricãrõrẽ bairo tũgoñarĩquẽ cutiri caroaro tũgomasĩpeyocõãna yũ caquetibujurijere. Carorijere cawĩmarã na catũgousamasĩõtõrẽã bairo mujãã cũã carorije macããjẽ pũame roquere ápericõãna. ²¹ Mai, Dios cũ caroticũrĩquẽrẽ na cawoaturica tutipũ cũãrẽ atore bairo ĩ, quetibujũ woatuyupa: “Ape yepaa macããnarẽ yũ pũame na yũ quetibujũ rotijogu apeye busurique mena yũ ya poa macããna camasãrẽ. Bairo aperã jũgori yũ caquetibujumiatacũãrẽ, tie apeye busuriquere catũgoena ãnirĩ nemojãñurõ yũ yaye quetire tũgousaetigarãma, ĩñupĩ marĩ Quetiupau,” ĩ woatuyupa.

²² Bairi apeye busurique pũame, aperã Diore camasĩenarẽ na yeripũ cũ na tũgoñamasacatio joroque átajere bairo ãno baiya. Merẽ Diore camasĩcãrãrẽ nemojãñurõ Dios mena na tũgoñanemo joroque átajere bairo mee niña. Bairo cabaimiatacũãrẽ, Dios yaye macããjẽrẽ tũgori bero

camasãrẽ quetibujũ netõrĩquẽ pũame roque, ñubueri majãrẽ nemojãñurõ Diore na masĩnemo joroque átajere bairo ãno baiya. Diore camasĩgaena pũamerẽ tore bairo átimasĩã maa marĩ caquetibujurije ũnie mena. ²³ Bairi ni ũcũ Diore camasĩẽcũ ñubueri majã ñubuerica wiipũ neñapori nipetiro apeye busurique jeto na cabusuata, na caĩrĩjẽrẽ tũgomasĩẽcũmi. O bairo catũgouetaũ ũcũ cũã cũ caãmata, tiere tũgori, “Camecũrãrẽ bairo busuyama,” ĩ tũgoñabujoumi. ²⁴ Nipetiro mujãã Dios cũ caquetibujurotirijere cũ yaye quetire camasãrẽ na mujãã caquetibujunetõata roque, ni ũcũ Diore camasĩẽcũ, o bairo catũgouetaũ ũcũ cũã, mujãã caĩrĩjẽrẽ caroaro tũgopeobujoumi. Bairo mujãã caquetibujurijere tũgori yua, roro cũ caátinucũrĩjẽrẽ tũgoñarĩ, cũ majũ yeripũ caroa wãme átajere tũgoña besejũgogumi, Diore camasĩẽcũ pũame yua. ²⁵ Bairo mujãã caquetibujurijere tũgori bero yua, nocãrõ roro majũ cũ caátinucũrĩjẽrẽ jãnarĩ caroa pũamerẽ átijũgogumi. Bairo átiri yua, cũ rũropatuuri mena etanumurĩ Diore cũ basapeogumi. Mujãã cũãrẽ, “Dios yarã niñama. Bairi cũ yaye macããjẽrẽ cariape quetibujurã átiyama,” ĩ tũgoñamasĩgumi cũ yeripũ yua.

Háganlo todo decentemente y con orden

²⁶ Yũ yarã, atore bairo mujããrẽ ĩgu ñiña: Mujãã cañubuenenãnucũrĩpũare, jĩcããrã salmos basarique mena Diore na basapeoáto. Aperã Dios yaye quetire na quetibujúato camasãrẽ. O aperã Dios cũ camasĩõrõ jũgori na camasĩrĩjẽ cũãrẽ na quetibujunetõáto cañubueri majãrẽ. Tunu bairoa aperã cũã apeye busuriquere na busuáto. O aperãrẽ tie apeye busuriquere

tūgoāmewiyori, tie caīgarijere na quetibujáto Espíritu Santo jūgori. Bairo tie nipetirije tocānacāūpua mujāā caátianinucūrījē puame mujāā yeripū Dios yaye quetire nemojāñurō tocānacā rūmua mujāā masinemo joroque to caáto ñuña. ²⁷Bairi apeye busuriquere cabusumasírā na caāmata, pugará, o itiarā cārōā na busunucúato mujāā caneñarōpure. Tunu bairoa jīcāū bero jeto āmeo wasoari na busuáto tie apeye busuriquere. Bairo apeye busurique mena na cabusuro bero, jīcāū ūcū tie caīgarijere cū quetibujū masiōáto to caāna ñubueri majārē. ²⁸Bairo jīcārā apeye busuriquere na cabusumasímiatacūārē, jīcāū ūcū tie caīgarijere caquetibujūāmewiyomasī cū camanicōāta, apeye busuriquere cabusurā nipetiro na caneñarōpū na busueticōáto. Na majū riape, na yeri mena tūgoñarī Dios cū caññajoropū na busuáto tie apeye busuriquere.

²⁹Tunu tore bairo aperā Dios na cū caquetibujurotirijere camasārē caquetibujūnetōnucūrā cū pugará, o itiarā cārōā na quetibujáto. Aperā na mena macāāna narē bairo caquetibujūmasírā na caāmata, caroaro nūcūbugorique mena na tūgobeseáto na caquetibujurijere, “¿Cariape na ññati?” Irā. ³⁰Bairo cabaimiatacūārē, tipau caāno Dios puame apeí cū bapa catūgoruire Espíritu Santo jūgori cū cū caquetibujurotiata, caquetibujū jūgomiatacu puame cū quetibujū jānacōáto. Bairo cū cajānarō, cū puame Dios cū cū caquetibujurotiatajere quetibujū masīgumi to catūgori majārē yua. ³¹Tore bairo na caátimasíata, tocānacāūpua jīcāū bero āmeo wasoari jeto Dios na cū caquetibujurotirijere na quetibujugarāma camasā cañubueri majārē. Bairo na caátimasírō yua, na, catūgori majā puame nemojāñurō Dios

yayere masījūgogarāma. Tunu bairoa yeri ññarīquē mena tūgousagarāma na caquetibujurijere. ³²Bairi ni ūcū Dios yaye macāñjērē camasārē caquetibujūnetōnucūū apeí puame, aperā cū baparā na caquetibujuro ūno, caroaro tūgoñatutuarique mena caññacotepau ññami. Bairo cū caápata, caroaro cū cūā quetibujū masīgumi, cūrē quetibujuricarō caetaro ññarī yua. ³³Mai, Dios puame roro mawijioro, o nūcūbugorique mano marī caátie ūnierē ññajesoetinucūñami. Caroaro yerijōrō jīcārō tūni átianajē puamerē ññajesonucūñami.

Dios ya poa macāāna na caátianinucūrōrē bairo āna, atore bairo mujāā caáto ñuña: ³⁴Carōmia mujāā cañubuenañarīpaure neñarā busuena na tūgoáto mujāā caquetibujurijere. Na busurotiaticōāna mujāā caneñarōpure nipetiro na catūgorore. Na manapūā na cabairotirore bairo jīcārō tūni na mena na tūgocōāmarō. Tore bairo carōmia na cabaiñnipeere roticūñupī Dios cū ya tutipū cūrē. ³⁵Bairi carōmia puame jīcā wāme ūno na camasīnemogaata, na manapūārē na na jēñiñáato na wiipū etarā na cajēñiñagarijere. Carōmio ūcō neñarī ñubuericaropū petiro na catūgoro cō cajēñiñáata, jesoetiya.

³⁶Bairi merē atiere camasīparā mujāā āñiña: Mujāā mee Dios yaye quetire mujāā masījūgoyupa. Tunu bairoa mujāā jeto mee tie Dios yaye quetire mujāā tūgousājūgoyupa. ³⁷Bairo cabairo jūgori ni jīcāū ūcū, “Dios cū caquetibujurotijou yū āñiña,” caī, o “Espíritu Santo cū camasīōrījē jūgori cariape caññabesemasī yū āñiña,” caī cūā cū caāmata, “Marī Quetiupau cū carotirijere quetibujū átiyami Pablo,” ī tūgoñamasicōāñami. ³⁸Bairo yū caquetibujurijere cū catūgogaeticōāta,

ñubueri majā puame cū cūārē
nemojāñurō cū na ñroeticōāto.

³⁹Bairo cabairo jūgori yu yarā,
yu camairā, mujāā puame Dios
yaye quetire quetibujumasīrīqūērē
netōjāñurō Diore cū jēniña. Tunu
bairoa apeye busuriquere cabusurā
cūārē na busujāna rotieticōāña.

⁴⁰Bairāpuā, tocānacā wāmerē āna,
caroaro nucūbugorique mena jīcārō
tūni qūēñoricārōrē bairo átinutu ánāja.

La resurrección de Cristo

15 ¹Bairi āmerē yu yarā,
Dios yaye queti camasārē
cū canetōrīqūē, mujāārē yu
caquetibujuriquere mujāā yu
quetibujunemopa mai. Tie mujāārē
yu caquetibujuriquere tūgori bero,
tie quetire mujāā tūgousajūgowu.
Tie quetire āmerē caroaro mujāā
tūgousacōā ninucūña. ²Tunu bairoa
tie Dios yaye quetire tūgousari bero,
mujāā cūā Dios cū canetōrīcārā majū
mujāā āniña, tie caīrōrē bairo jīcārō
tūni mujāā caáticōāmata yua. Tore
bairo jīcārō tūni tie queti caīrōrē bairo
mujāā caátīāmericōāta, cabugoroa
caānijūgoripaure tie quetire mujāā
tūgousabujoricarā.

³Caānijūgoro mai, yu puame
Jesucristo yu cū caquetibujuriquere
mujāā yu quetibuju masīō jūgowu.
“Jesucristo puame marī carorije wapare
netōōgu, marī riabojayupi,” mujāā ñi
quetibujuwu. Atore bairo ñña profeta*
majā na cawoatujūgoyeticūrīqūē cūā
Dios ya tutipure: ⁴Cū rupañri āñajērē
yaroca na caáto, itia rūmu bero
cariacoatacu nimicūā, caticoasupi.
Torea bairo ñña Dios ya tutipū
cūārē. ⁵Bairo catiri bero, Prdrore
cū buiaeta jūgoyupi Jesús. Cabero
cū cabuerā puga wāmo peti rūpore
puga pēñirō cānacāñ caānarē na

buaietayupi. ⁶Cabero aperā capāārā
marī yarā quinientos netōōrō majūrē
na buia ññoñupī Jesús. Na, Jesús cū
cabuia ññoñicārā nipetiro jāñurīpuā
caticōāñnama mai. Bairāpuā, na
mena macāāna jīcāārā bairecoásupa.
⁷To bero Santiagore cū buiaeta
ññoñupī Jesús. Cabero nipetiro cū
caquetibujurotījoricarā apóstolea*
majārē na buia ññoñupī Jesús.

⁸To bero caāñitusaro majū yu cūārē
yu buiaeta ññowī Jesús. Bairo catusaropu
cū cabuia ññoñicū āñirī jīcāñ cawīmañ
cū cabuiapa rūmu canetōrō beropu
cabuiaricare bairo caberopu Jesure
catūgousaricu yu āniña. ⁹Bairi yu puame
aperā apóstolea majā roca macāācū
majūrē bairo yu tuaya. Tunu bairoa
apóstol nimicūā, apóstol mee, cabugoro
macāācūrē bairo yu tuaya, roro popiye
na baio joroque Dios ya poa macāānarē
yu caátaje jūgori. ¹⁰Bairo roro caátacu yu
caāñimiatacūārē, Dios puame ññāmañrī,
Jesús cū carotire bairo majū yu cūwī.
Bairo yu cū caññamairīqūē puame
cabugoro mee āñupā. Bairi, bairo puame
yu átinucūña: Aperā apóstolea majā
netōjāñurō Dios yaye yu cū carotiriquere
yu paanucūña. Bairua, yu majū mee tore
bairo yu átinucūña. Dios puame roque
nocārō yure caññamāñ āñirī butioro yu
juátinucūñami. ¹¹Bairua, “Yu puame
na netōrō yu quetibujuya, o na puame
yu netōrō butioro quetibujurāma,” ñi
masīētiña. Tie caāñimajūrījē mee ñña.
“Jāā caquetibujurije, Dios yaye queti
jīcā wāmerēñ mujāā tūgousajūgoyupa,”
mujāā ñi masīcōāñña. Tie roque
caāñimajūrījē ñña.

La resurrección de los muertos

¹²Mai, jāā puame, “Jesucristo
cariacoatacu nimicūā, catitunucoasupi,”
mujāārē jāā ī quetibujuwu. Bairo
jāā caīquetibujurijere cariape

mujãã tũgousajũgouu. Bairo jãã caĩquetibũjũrijere cariape tũgomirãcũã, ðdopẽĩrã jĩcããrã mujãã mena macããna puame, “Cariaricarã nemo catitunu masĩẽtĩĩnama,” na ĩ busũnucũnati? ¹³Bairo cariaricarã na cacatitunumasĩẽtĩcõãta, toroque Jesucristo cũã na capajĩãrocaricarõ bero catitunuetacũmi. ¹⁴Bairo Jesucristo cũ cacatitunuetimiatacũãrẽ, tie quetire jãã caquetibũjũnucũrijẽ cũã wapa mano. Tunu bairoa jãã caquetibũjũro bero, cũ mena mujãã catũgoĩnatutuarije cũã cawapa manierẽ bairo tuabujioro. ¹⁵Tore bairo cabaiata, jãã tie quetire caquetibũjũri majã puame cabũgoro macããjẽrẽ Dios cũ caquetibũjũrotijorãrẽ bairo jãã tuabujiorã. Caĩtorãrẽ bairo, “Dios puame Cristore* cũ catioyupi,” jãã ĩ quetibũjubujiorã. Cariapea cariaricarã na cacatitununemoeticõãta, Dios cũ catioetibujioricumi Jesucristo cũãrẽ. ¹⁶Bairo cariaricarã na cacatitunumasĩẽtĩcõãta, toroque Jesucristo cũã na capajĩãrocaricarõ bero catitunuetacũmi. ¹⁷Bairo Cristo cũ cacatitunueticõãta, cũ mena mujãã catũgoĩnatutuarije wapa manimajũcõãña. Mai, rorije caãtipairã, carorije cawapacũnarẽ bairo mujãã tuacõãña. ¹⁸Tore bairo mujãã cũã mujãã cabaiata, aperã Cristore tũgousari cariaricarã cũã canetõecoena, cayasirã majũrẽ bairo tuayama. ¹⁹Jesucristo mena marĩ caãnanjẽ cutie ati yepapũ marĩ caãno ũno jeto to caũnata, aperã netõõrõ cabopacarã majũ marĩ tuabujiorã. ²⁰Cariape majũ niña: Cristo cariacoatacu cũ caãnimiatacũãrẽ, tunu cũ catitununo joroque ásupi Dios. Cũ, Cristo puame caãnijũgou, Dios macũ cariacoamirĩcũ nimicũã, cacaticõãjũgoricũ majũ niñami. ²¹Mai,

jĩcãũ caũmu jũgori ati yepapũre marĩ cariayasipee etajũgoyupa. Tore bairo jĩcãũ caũmu jũgori cariacoatana nimirãcũã, tunu marĩ cacatipee cũã añijũgoyupa ati yepapũre. ²²Bairo Adãn rorije cũ caãtaje jũgori nipetiro cariaparã jeto marĩ añiña. Tore bairo tunu Cristo jũgori nipetiro cũrẽ catũgousarã yeri capetietiere cacũgoparã majũ marĩ añiña. ²³Bairãpuã, cõnarĩcãrõrẽ bairo tocãnacãũpuã marĩ catinemogarã tunu. Bairo Jesucristo merẽ cariacoatacu nimicũã, catijũgoyupi. Cabero Cristo yarã cũã ati yepapũ nemo cũ catunuetari rũmu caãno nipetiro marĩ catipeticoagarã. ²⁴Bairo marĩ cabairo bero yua, ati yepa capetipa rũmu etagaro. Ti rũmu caãno Cristo puame quetiuparã ati yepa macããna carotimasĩrã, aperã cabauena catutuarã cũ wapana cũãrẽ na netõncãpeticõãgũmi. Bairo na netõncãpetiri bero, cũ carotimasĩrĩpuãre cũ pacũ Diore cũ jogũmi yua. ²⁵Mai, Cristo puame cũ pacure cũ cajoparo jũgoye cũ carotiri yũtea caãno cũ wapanarẽ bairo caãna cũ pesua nipetirore na netõncãpeticõãgũmi. ²⁶Catusaripau majũ marĩ pesuure bairo caãnie riarique cũãrẽ netõncãcõãgũmi Cristo. Bairo baiyasirique manigaro yua. ²⁷Dios puame cũ macũ Cristo nipetiro caãnierẽ cũ rotimasĩõ joroque cũ ásupi. Bairũã, cũ pacũ Diore cũ rotimasĩẽtĩĩnami Cristo. Cũ pacũ puame roque cũ macũ Cristo nipetirore cũ rotimasĩõ joroque cũ caãto jũgori, cũ rotimasĩẽtĩĩnami cũ pacure. ²⁸Cristo nipetiro cũ wapana cũ pesuare cũ canetõncãrõ bero majũ, cũ pacũ Dios mena, Dios cũ carotimasĩrõrẽ bairo puãgarãpuã átijũgogarãma. Bairo cũ pacũ Dios cũ caãto, cũ macũ Cristo

cūā cū carotirore bairo átijūgogumi yua. Cū, Dios pūame roque nipetirore carotimasījūgoricu ānirī nipetiro majūrē rotimasīgumi.

²⁹Apeyera tunu, “Cariaricarā tunu catienama,” ī tūgoñamirācūā, ¿dopēirā aperā pūame cariaricarā ānana yaye rotie caānipeere na bautiza rotibojanucūñati? Cariaricarā na cacatinemoeticōāta, dopēirā cabūgoro na jūgori bautiza rotimasīā mano. ³⁰Toroque, ¿dopēirā jāā pūame tocānacā rūmua cauwiuro watoapū ānarē bairo jāā uwi tūgoña āninucūñati? ³¹Bairi yu yarā, yu pūame tocānacā rūmua riariquere yu uwitūgoña āninucūña, yure aperā na caññatero jūgori. Marī Quetiupau Jesucristore mujāā cūā mujāā catūgousarijere iñarī caroaro cariape nocārō yu catūgoñauseanirōrēā bairo cariape niña yu capoye petirije cūā yua. ³²Butiuro popiye yu tāmūonucūña Efeso macāāna, macānucū yaia cauwiōrārē bairo caānarē na quetibūju ācū. Bairo popiye tāmūomicūā, ñe ūnierē caāpeire bairo yu tuacōābujioñ, yu yaye queti cabūgoro macāājē to caāmata. Cariapea cariaricarā tunu na cacatinemoeticōāta, toroque jīcāārā īrīqūērē na cañnucūrōrē bairo marī baibujiorā: “iYoaro mee, ñamirōcā ūnoa cariacoparā ānirī, marī caboro ūga, eti, marī áticōānirōā mai!”

³³Bairi mujāā pūame aperārē ītoecoeticōāña. Jīcāū cū caīrīcārō pūamata: “Carorā camasā mena marī cabapacupata, caroaro marī caātiāninucūmirīqūērē marī masiriticoaya.” ³⁴Bairi mujāā pūame caroaro átiāña. Carorije macāājērē átiāmerīcōāña. Jīcāārā mujāā mena macāāna Diore camasīēna majū niñama. Atore bairo mujāārē yu

quetibūjuya, yu caīrījērē tūgori mujāā catūgoñaboboparore bairo ī.

Cómo resucitarán los muertos

³⁵Bairo yu caīquetibūjuriere tūgori, jīcāū ūcū atore bairo ī tūgoñabujioñmi: ¿Dope bairo camasā riacoamirācūā, tunu na caticūti? ¿Dope bairi rupau pūame na rupau cūticūti? ī tūgoñabujioñmi. ³⁶¡Tore bairo caījēniñau, catūgoñamasīēcū majū niñami! Merē mujāā masīña oterique cabairijere: Mujāā wesepu ote apeacā ūnorē mujāā caoteata, putigaro jūgoye boa wecoaya. Tia caboawero beropū carupau otei pūame puti wāmuāya yua. ³⁷Mai, carupau caānipau meerē marī otenucūña. Ote apea, trigo* apea ūno, o apeye caānie ote ape rupaa caruparupaa pūame roquere marī otenucūña. ³⁸Bairo marī caotero bero, Dios pūame roque cū caborore bairo to puti wāuāo joroque átimasīñami. Bairi yua, Dios pūame tocānacā wāme ote apea caāni wāmerēā bairo, ti wāme jeto to puti wāmuāo joroque átimasīñami. ³⁹Nipetiro oterique, o apeye ūnie caānie jīcārōrē bairo cabaurique cutie maniña. Jīcāārā, marīā camasā marī āniña. Aperā waibūtoā niñama. Aperā sawurā niñama na cūā. Aperā wai cūā ape rupau cūgoyama. ⁴⁰Torea bairo ati yeparure ape rupau marī cūgoya. Ape rupau cūgoyama ūmurecōopū macāāna cūā. Caroa rupau majū cūgoyama. Ati yeparu caāna cūā caroa rupau marī cūgoya. Bairo caroa rupau cūgomirācūā, ape wāme, ape wāme marī ānimasīña pugatua macāānarua. ⁴¹Muipū ūmureco macāācū, apei muipū ñami macāācū cūā ricaati jeto asiyarique cūtinucūñama. Tunu bairoa ricaati asiyanicūñama ñocōā cūā. Na cūā jīcā majārē bairo

nimirācūā, jīcāārā ricaati wāme jeto asiyajonucūnāma.

⁴²Torea bairo baiya cariaricarā tunu nemo na cacatirije cūā. Marī cariaro bero, na cayari rupau pūame caboari rupau majū niña. Nemo cacatitunurī rupau pūame roque caboetipa rupau majū niña. ⁴³Āme mai marī cacūgori rupau yoaro mee cayasipa rupau niña. Nemo cacatitunupa rupau roque netōōrō caroa rupau majū nigaro. Marī cariaro bero, na cayari rupau pūame catutuaeti rupaure bairo niña. Nemo cacatipa rupau roque catutuari rupaure bairo nigaro. ⁴⁴Marī cariaro bero na cayari rupau pūame ati yepa macāājērē bairo caāni rupau niña. Nemo cacatipa rupau pūame caroa rupau cariaetipa rupau majū niña. Ati yepapūre caāni rupau caānorēā bairo cariaetipa rupau cūā niña ɯmɯrecōopūre.

⁴⁵Atore bairo ī quetibūjūya Dios ya tutipū cūārē: “Caūmū caānijūgoricū, Adārē ati ɯmɯrecōo macāājērē bairo yeri cutajere cajoecoricū majū cū cūnupī Dios.” Bairo cū cabaimiatacūārē, apeī catusau Adārē bairo caācū, Cristo pūame, ɯmɯrecōo macāājē yeri, yeri catiriquire cajou majū niñami. ⁴⁶Tore bairo cabaimiatacūārē, ɯmɯrecōo macāā rupau pūamerē marī cūgojūgoetiya. Ati yepa macāā rupau roquere marī cūgojūgoya mai. Caberopū ɯmɯrecōo macāā rupaure marī cūgojūgogarā yua. ⁴⁷Caūmū caānijūgoricū ati yepa macāājē ñerī mena cū caqūēnojūgoricū ati yepa macāācū ānupī. Cabero caūmū caetaricū Cristo pūame roque jōbui ɯmɯrecōo macāācū niñami. ⁴⁸Bairi ati yepapū mai āna, marī cacūgori rupau pūame caānijūgoricū, caūmū, ñerī mena caqūēnoecoricūre bairo carupaucūna niñama camasā. Aperā ɯmɯrecōopū caāniparā pūame Cristo

ɯmɯrecōopū caatācū cū cacūgori rupaure bairo, ɯmɯrecōo macāā rupau majū cacūgoparā nigarāma.

⁴⁹Jīcāū caūmū, ñerī mena caqūēnoecoricūre bairo āmerē marī cabaurique cutorea bairo cabero Jesucristo ɯmɯrecōo macāācū cū cabaurique cutiere bairo marī baurique cutigarā yua.

⁵⁰Yū yarā, atore bairo mujāārē ī quetibūjūyū ñiña: Camasā ati yepa macāāna rii cuti, ōwāā cuti na cabairi rupau mena Dios cū carotimasīrīpaupūre etamasīētīñāma. Tunu bairoa caboarije ūnie, ɯmɯrecōo macāājē caboetie mena ānimasīētīñā. ⁵¹Mai, cajūgoyepūre camasā na camasīētājērē mujāā yū quetibūjū masīōpa: Bairāpūa, nipetiro marī riapeticoáperigarā. Tocānacāpūa ape rupau roquere marī wasoapeticoagarā. ⁵²Bibi iña pāāricārōrē bairo jicoquei yua marī rupau wasoapeticoagarā. Putiricarō trompeta* catūsarore putirique caocajoro majū tore bairo marī baipecticoagarā. Bairo putiricarō trompeta caocajoro yua, nipetiro Dios yarā cariamirīcārā catibuiapeticoagarāma. Bairo catitunurī bero, pūgani rianemoetigarāma yua. Bairo na cabairo, marī ti watoare caātiāna cūā ape rupau marī wasoacoagarā. ⁵³Ati rupau marī caānajē cutie caboari rupaure rocarī yua, cawāma rupau pūamerē marī cūgojūgogarā. Marī rupau ati yepapūre cariamasīrī rupau nimirōcūā, cawāma rupau cariaeti rupau majū wasoacoagaro. ⁵⁴Bairo ati rupau marī caānajē cutie, marī rupau ati yepapūre cariarī rupau pūame, caboetī rupau, o cariaeti rupau cawasoaro bero yua, Dios ya tutipū na cawoaturicarore bairo baipecti etaro majū baigaro. Mai, atore

bairo iña ti tutipure: “Baiyasiriquere Dios netõnucã peyocõägumi. Marí carianucurijê âninemoetigaró yua. ⁵⁵¿Dope to baiyupari yua baiyasirique catutuarijere bairo cañimiriquê? ¿Noopu catoaure bairo capünirijê cañimiriquê to ãniñati?” í woatuyupa Dios ya tutipure. ⁵⁶Carorije ati yepa macããjê puame marí riayasio joroque caátie majú niña. Tie puame manigaró. Tunu bairoa tirũmũpu macããjê roticũriquê carorijere marí masiõ joroque caátie, marirê iñabeserore bairo caátie cãa manigaró yua. ⁵⁷Dios puame roque riariquere marí netõnucãõ joroque marí átigumi marí Quetiupau Jesucristo jũgori. iBairi nocãrõ majú Diore cũ marí cabasapeoro ñunetõmajucõãña!

⁵⁸Bairo cabairo jũgori yu yarã, caroaro jicãrõ tũni tocãnacã rũmua áticõã ninucũña. Marí Quetiupau yaye macããjê paariquere nemojãñuro jõpuame átijũgonutu ánãja. Merê mujãã masiña marí Quetiupau cũ cañajoro cũ yaye macããjêrê marí caápata, cabũgoroã ãna mee marí átiya.

La colecta para los hermanos

16 ¹Apeyera, marí yarã, marirê bairo Jesucristo mena catũgoñatutuari majãrê mujãã cadinero neñobojaepeere mujãã yu quetibũjũpa: Bairi Galacia yepa macããna ñubueri majã poari dinero neñorã na caátipeere yu caátitoticũricãrõrê bairo mujãã cũã mujãã ápa. ²Yerijãricã rũmu caãno mujãã mena macããna jicãũ jeto cũ jericawoáto, cũ cawapataátajere iñacõñarí yua. Bairo cũ dinerore jericawori bero, cũ qũenocũ yucoteáto. Bairo mujãã caátimasãata, yu puame etari, dinerore mujãã neñorotiricaro

mano caroaro yu jemasibujioũ. ³Bairo yu puame mujãã tũpu etaũ, Jerusalẽpu tie mujãã caneñoataje dinerore na yu jeãrotigu mujãã cabeseatana, mujãã cajogarãrê yua. Na puame marí yarã catũgousari majãrê tie dinerore na jeãbojagarãma. Bairi cartaari cũãrê na mena yu woajogu marí yarãrê. ⁴Yu cũã Jerusalẽpu yu caápée cañuata, na mena jicãrõ jãã ágarã.

Planes de viaje de Pablo

⁵Yu caátí yutea caãno Macedonia yepa macããnarê na ñiña netõájũgogu. Bairo topũ etari bero netõácũpu roque, mujãã Corinto macããnarê ñiñau etagu. ⁶Bairo mujãã ture etari yoaro jicã yũtea ñno yu ãnibujioũ. O ape watoa yu cabaiata, mujãã tũpuã puere yu netõõbujioũ. Bairo yu cabaiata, mujãã puame noo mujãã cajuátie mena yũre mujãã juátijogarã, cabero noo yu caátõpu tunu yu caátó yua. ⁷Bairũã, yoaro mee mujããrê iñanetõrĩquê jeto yu átigaetiya. Yoaro jicã yutea cãrõ mujãã mena yu tuagatũgoñaña, marí Quetiupau cũ cabooata. ⁸Mai, Efeso macãpuã yu tuacõãgu Pentecotes* bõse rũmu caetaparo jũgoye. ⁹Bairo ti rũmu caetaparo jũgoye marí Quetiupau yaye quetire caroaro majú camasãrê yu caquetibũjũmasĩpee nigaro ti yũteare. Yu paarique yasietigaró. Capããrã niñama atopũre marí Quetiupau yayere butioro catũgousagarã. Bairo na cabaimiatacũãrê, capããrã niñama aperã, yu pesuare bairo caãna, yu caquetibũjũrijere caboena cũã. ¹⁰Apeyera, mujãã tũpu Timoteo cũ caetaata, caroaro mujãã mena cũ tũgoña useanio joroque írã, caroaro jãñurĩpuã cũ mujãã bocãwa. Cũ cũã yũrea bairo marí Quetiupau yaye macããjêrê paanucũñami. ¹¹Bairi ni jicãũ ùcũ mujãã mena macããcũ

cū boeticōā cū baieticōāto. Atore bairo p̄ame cū mujāā āpa: Caroaro useanirīqūē mena yerijōrōā cū juátinemo joya, noo cū caátōp̄u cū caátóre. Bairo mujāā caáto, yure ñ̄nau atígumi atop̄re yua. Ȳu p̄ame cūrē cū coteācū ȳu átiya aperā marī yarā catūgousari majā mena.

¹²Apei, marī yau Apolos p̄amerā butioro marī yarā mena mujāārē cū ñ̄ñañesēñ rotijomiwū. Bairo ȳu caárotimiatacūārē, āmeacā majūrā mujāā ture ágaetiyami. Baīp̄ua, ape watoa cū caágari r̄um̄u yoaro meea mujāā t̄up̄u atígumi.

Saludos finales

¹³Bairi ȳu yarā, caroaro tūgoña masacatiri ñ̄ña. Caroaro j̄icārō t̄ñi tocānacā r̄um̄ua Jesucristo mena tūgoñatutuacōā ninucūña. Yeri tutuarique mena tocānacā r̄um̄ua caroa wāme jeto áticōā ninucūña. ¹⁴Bairo nipetirije mujāā caátinucūr̄j̄ērē mujāā caápata, caroaro āmeo mairīqūē mena átiāninucūña.

¹⁵Ȳu yarā, merē mujāā mas̄ña Estéfanos ya poa, Acaya yepa macāña cajūgoye tūgousajūgowā Jesucristo yaye quetire. Na p̄ame āmerē mar̄rē bairo catūgousarā marī yarārē na juátinemo āninucūñama. ¹⁶Bairi mujāā cūā na ūna na carotirore bairo caroaro átiāña. O aperā to caāna, jāa capaarore bairo caāna, cajuátinucūrā

na caīrōrē bairo j̄icārō t̄ñi mujāā caáto ȳu boya.

¹⁷Marī yarā Estéfanos, Fortunato, apei Acaico ȳu t̄up̄u na caetaro ñ̄narī na mena ȳu useaniña, mujāā p̄ame ȳu mena mujāā caāmer̄imiatacūārē. ¹⁸Na p̄ame mujāā yure yeri ñ̄uo joroque mujāā caátinucūrōrēā bairo na cūā ȳu tūgoña useanio joroque ȳu átiyama, ȳu t̄up̄u etari yua. Na ūna camasā tore bairo caátinucūrārē caroaro na caīroanucūparā mujāā ñ̄niña.

¹⁹Ñubueri majā poari Asia yepa macāña mujāārē ñurotijoyama. Aquila, cū ñ̄mo Prisca bairi aperā cū ya wiip̄u cañubuenēñanucūrā cūā marī Quetiupau mena butioro mujāā ñurotijoyama. ²⁰Ato macāña marī yarā ñubueri majā cūā nipetiro mujāā ñurotijoyama. Bairi mujāā cūā mujāā mena macāñarē caroaro ñucūbugorique mena āmeo bocári tocānacāp̄ua āmeo j̄ēninucūña.

²¹Ȳu, Pablo, ȳu majūp̄ua atie catusarijere mujāā ȳu ñuroti woatujoya.

²²Bairi ni ūcū Jesucristore camaiecū cū caāmata, roro popiye Dios cū caátipau cū tuacōāto. ¡Marī Quetiupau, tāmurī cū apáro!

²³Marī Quetiupau Jesucristo nipetiro mujāārē caroare cū jonemoáto. ²⁴Nipetiro mujāā Jesucristo yarā mujāā cūā mujāā caāno jūgori butioro mujāā ȳu maiña.

Tocārōā ñ̄ña atie queti ȳu cawoaturije.